

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 27.2.2006
KOM(2005) 658 lopullinen/2

CORRIGENDUM : Liite 1

KOMISSION TIEDONANTO NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN PARLAMENTILLE

Kestävän kehityksen strategian uudelleentarkastelusta

Toimintaohjelma

KOMISSIION TIEDONANTO NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN PARLAMENTILLE

Kestävän kehityksen strategian uudelleentarkastelusta

Toimintaohjelma

(ETAn kannalta merkityksellinen teksti)

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Toimintakehys.....	3
2.	Muutosten tekeminen: tärkeimpiin kysymyksiin keskittyminen	5
2.1.	Ilmastonmuutos ja puhtaat energiamuodot	6
2.2.	Kansanterveys	7
2.3.	Sosiaalinen syrjäytyminen, väestötiede ja maahanmuutto.....	8
2.4.	Luonnonvarojen hallinta	9
2.5.	Kestävä liikenne	10
2.6.	Maailmanlaajuinen köyhyys ja kehityshaasteet	11
3.	Tulokset.....	12
3.1.	Tehokkaampi seuranta	12
3.2.	Politiikkojen parantaminen	14
4.	Päätelmät.....	16

LIITE 1 JULISTUS KESTÄVÄN KEHITYKSEN PÄÄPERIAATTEISTA *Brysselin Eurooppa-Neuvosto, Puheenjohtajan päätelmät, 10255/05 16. ja 17. kesäkuuta 2005*

LIITE 2 KESTÄVÄN KEHITYKSEN STRATEGIAN ETENEMINEN – TAVOITTEET TOIMINTAPERIAATTEET JA TOIMET

LIITE 3 EU:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN STRATEGIAN UUELLEENTARKASTELU VUODEN 2005 TILANNEKATSAUS JA SUUNTAVIIVAT TULEVALLE *KOMISSIION TIEDONANTO NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN PARLAMENTILLE COM (2005) 37*

EU:n kestävän kehityksen strategian uudelleentarkastelu

Eurooppalaiset arvostavat *elämänlaatua*. He haluavat nauttia hyvinvoinnista, puhtaasta ympäristöstä, hyvästä terveydestä, sosiaaliturvasta ja tasa-arvosta. He eivät halua näitä pelkästään itselleen vaan myös lapsilleen ja lapsenlapsilleen. Maailma muuttuu nopeasti, mikä voi aiheuttaa vakavia uhkia talouden kapasiteetille, yhteiskuntarakenteelle ja luonnon mukautumiskyvylle. Tässä tilanteessa Euroopan on seurattava aikaansa ja pysyttävä muutosten etulinjassa. Pyrkimyksenä on vahvistaa samanaikaisesti talouden kasvua, sosiaalista hyvinvointia ja ympäristönsuojelua.

Göteborgissa vuonna 2001 kokoontunut Eurooppa-neuvosto tunnusti tämän pyrkimyksen ja muutostarpeet ja hyväksyi kestävän kehityksen strategian, johon Barcelonassa vuonna 2002 kokoontunut Eurooppa-neuvosto lisäsi ulkoisen ulottuvuuden. Talouden hyvinvointi, sosiaalinen tasa-arvo, ympäristönsuojelu ja kansainväliset velvollisuudet ovat kestävän kehityksen periaatteet ja tavoitteet, jotka myös kesäkuussa 2005 kokoontunut Eurooppa-neuvosto vahvisti hyväksyessään kestävän kehityksen suuntaviivat. Lisäksi nämä periaatteet ja tavoitteet olivat keskeinen keskustelunaihe, kun EU:n valtion- ja hallitusten päämiehet kokoontuivat Hampton Courtissa lokakuussa 2005.

EU on päässyt hyvään alkuun näiden kestävän kehityksen periaatteiden noudattamisessa. Tärkeitä aloitteita on tehty uudistetussa Lissabonin prosessissa sekä sosiaalipolitiikan että ympäristönsuojelun alalla. Muutosten nopea tahti edellyttää kuitenkin ponnistelujen lisäämistä, jotta EU pystyisi noudattamaan näitä periaatteita. Tavoitteet on mahdollista saavuttaa, mutta tämä edellyttää, että sitoudutaan talouden kasvuun ja työpaikkojen lisäämiseen ja pyritään päättäväisesti säilyttämään ja suojaamaan Euroopan kulttuuri- ja luonnonperintöä, hyödyntämään osaamista, edistämään innovointia, kehittämään politiikkoja yhtenäisellä tavalla ja myöntämään rahoitusvaroja.

Hallitukset ovat aina keskeisessä asemassa näissä kysymyksissä, sillä ne vahvistavat kehukset kansalaisten ja yritysten päätöksenteolle. Kestävässä kehityksessä ei kuitenkaan voi olla kyse vain hallituksen toimintamahdollisuuksista. Kaikki osapuolet, erityisesti yritykset ja kansalaiset, on valtuutettava ja niitä on kannustettava kehittämään uusia ja innovatiivisia tapoja haasteisiin vastaamiseksi ja tarjoutuvien mahdollisuuksien hyödyntämiseksi. EU ei pysty tekemään kaikkea tätä yksin. Se onkin päättäväisesti pyrkinyt tekemään yhteistyötä kansainvälisten kumppaneiden kanssa maailmanlaajuisissa kysymyksissä.

1. TOIMINTAKEHYS

Kestävä kehitys on perustamissopimuksessa määrätty EU:n pitkän aikavälin tavoite. Eurooppa-neuvosto laati vuonna 2001 strategian tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Sen jälkeen tavoitteet on muotoiltu eri politiikan aloitteiksi, jotka ovat alkaneet tuottaa käytännön tuloksia.

Toimintakehys on jo laadittu. Uudistettu Lissabonin strategia on talouden kasvun ja työpaikkojen lisäämisen liikkeelle paneva voima. Sen avulla EU pystyy mukautumaan maailmanlaajuisen kilpailun ja ikääntyvän väestön aiheuttamiin haasteisiin. Vahva talous on kestävän kehityksen edellytys ja sen olennainen osa. Sen avulla syntyy mahdollisuuksia investoida esim. puhtaampaan ympäristöön, tehokkaampaan koulutukseen ja

terveydenhoitoon sekä sosiaaliturvaan. Luonnonvarojen kestävämpi käyttö ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden paraneminen ovat puolestaan olennaisia tekijöitä taloutemme kasvussa.

Nämä syy-yhteydet huomioon ottaen EU hyödyntää talous-, sosiaali- ja ympäristöpolitiikan toisiaan tukevia tekijöitä. Komissio arvioi nyt kaikkien tärkeimpien ehdotusten vaikutukset kestävyuden kannalta. Maatalous- ja kalastuspolitiikan uudistus, maaseudun kehittämissäpolitiikan tehostaminen ja koheesio- ja sosiaalipolitiikan nykyaikaistaminen ovat esimerkkejä EU:n sitoutumisesta yhtenäisen politiikan harjoittamiseen. EU on laatinut ilmastonmuutoksen torjumiseen tähtäävän toimintakehyksen, johon sisältyy myös kunnianhimoisen hiilidioksidin päästökauppajärjestelmä, jolla kannustetaan teollisuuslaitoksia vähentämään päästöjään mahdollisimman alhaisin kustannuksin.

Useita monialaisia ja temaattisia strategioita ja toimintasuunnitelmia¹ on laadittu. Niihin sisältyy usein erityisiä tavoitteita ja virstanpylväitä. Tällaisia ovat esimerkiksi useilla eri aloilla toteutettavat yhteistoimet, joilla pyritään esim. parantamaan turvallisuutta tai kansanterveyttä, edistämään sosiaalista osallisuutta, lujittamaan koheesiota, estämään biologisen monimuotoisuuden köyhtymistä tai parantamaan maaperän, veden ja ilman laatua. Jäsenvaltiot sekä paikallis- ja aluehallinnot ovat myös toteuttaneet toimia useilla eri aloilla esim. sosiaalisen syrjäytymisen estämiseksi, väestön ikääntymisen vaikutuksiin valmistautumiseksi, kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi ja paikallisliikenteen laadun parantamiseksi².

Tässä uudelleentarkastelussa otetaan huomioon nämä saavutukset ja vahvistetaan konkreettiset lisätoimet tulevia vuosia varten. Se päättää vuoden 2005 alussa käynnistetyn uudelleentarkasteluprosessin, johon kuuluu kolme toisiinsa läheisesti liittyvää ja yhtenäisen kokonaisuuden muodostavaa asiakirjaa.

- helmikuussa 2005 annettu komission tiedonanto edistymisen arvioinnista ja ensimmäisten suuntaviivojen ehdottamisesta
- Eurooppa-neuvoston kesäkuussa 2005 hyväksymät suuntaviivat
- tämä täytäntöönpanoon ja toimenpiteisiin keskittyvä tiedonanto.

Tässä prosessissa komissio on järjestänyt laajoja konsultaatioita ja kuullut neuvostoa, Euroopan parlamenttia, jäsenvaltioita, valtiosta riippumattomia järjestöjä, kansalaisia ja asianomaisia osapuolia³. Vuoropuhelussa tuli ennen kaikkea esille se, että strategia on kohdennettava paremmin, vastualueet on jaettava selkeämmin, omavastuuta on laajennettava, lisätukea on saatava, kansainvälinen ulottuvuus on integroitava tehokkaammin ja täytäntöönpanoa ja seurantaa on tehostettava.

Uudelleentarkastelun tarkoituksena **ei ole korvata** kestävän kehityksen strategiaa **vaan kehittää sitä edelleen**. Sen tarkoituksena on varmistaa, että EU:n poliittisten aloitteiden välisiä yhdyssiteitä käytetään hyväksi ja vastavaikutuksia arvioidaan kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Uudelleentarkastelussa

¹ Liitteessä II on yleiskatsaus eri EU:n strategioihin ja toimintasuunnitelmiin, joilla tuetaan kestävä kehitystä.

² Tärkeimmät saavutukset esitetään helmikuussa 2005 annetussa komission tiedonannossa KOM(2005) 37. Ks. myös Eurostatin joulukuussa 2005 tekemä kestävän kehityksen indikaattoreita koskeva julkaisu.

³ Helmikuussa 2005 annettu komission tiedonanto KOM(2005) 37. Komissiolle toimitettiin kuulemisissa yli 1 100 vastausta.

- yksilöidään tärkeimmät seikat, joihin on tulevina vuosina kiinnitettävä enemmän huomiota
- ehdotetaan, että kestävä kehityksen ulkoinen ulottuvuus (eli maailmanlaajuinen resurssien käyttö, kansainvälinen kehitys) luetaan mukaan sisäpolitiikan harjoittamiseen ja että EU:n maailmanlaajuisten kestävä kehityksen osalta tekemien poliittisten valintojen vaikutusta arvioitaisiin johdonmukaisemmin
- ehdotetaan tapoja, joilla saavutuksia voidaan mitata ja ensisijaisia tavoitteita tarkastella säännöllisesti, mikä auttaisi parantamaan jäsenvaltioiden ja EU:n strategioiden keskinäistä johdonmukaisuutta
- suositetaan, että jatkuvaa vuoropuhelua käydään sellaisten kansalaisten ja organisaatioiden (yritysjohtajien, alue- ja paikallisviranomaisten, valtiosta riippumattomien järjestöjen, yliopistopiirien ja kansalaisjärjestöjen) kanssa, jotka ovat sitoutuneet ja halukkaita saavuttamaan muutoksia.

2. MUUTOSTEN TEKEMINEN: TÄRKEIMPIIN KYSYMYKSIIN KESKITTÄMINEN

Uudelleentarkastelussa painotetaan useita keskeisiä kysymyksiä, joille on saatava korkeimman poliittisen tahon tuki, jotta kansalaiset sitoutuisivat muutoksiin, päätöksenteko ja toiminta nopeutuisivat kaikilla tasoilla, ”yhteensovittua” ajattelutapaa kannustettaisiin sekä uusien ja parempien ideoiden omaksumista nopeutettaisiin. Siinä otetaan huomioon tarve tarkastaa säännöllisesti saavutettu kehitys ja tehdään ehdotuksia siitä, kuinka tarkastukset tehdään.

Eryityskysymyksiä käsiteltäessä on otettava huomioon useita moniin aloihin liittyviä tekijöitä. Kehityssuunnaukset ovat sidoksissa toisiinsa, ja sen vuoksi on tarpeen jatkaa alakohtaisten politiikkojen tutkimista monelta näkökannalta ja yhtenäistetyllä tavalla. Esim. *ilmastonmuutoksen* torjuminen on monitahoinen kysymys, sillä sekä energia- että liikennepolitiikalla on merkittävä asema kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä. Ilmastonmuutoksella on yhteiskunnallisia vaikutuksia, sillä esim. tulvien ja kuivuuden kaltaiset vakavat ilmasto-olosuhteet vaikuttavat usein suhteellisesti pahiten haavoittuvimpiin alueisiin ja väestönsiin. EU käyttää jo nyt hyväkseen eri toiminta-alojen välisiä yhteyksiä. Kestävää energiaa koskevia toimia toteutetaan parhaillaan energiansaannin varmuuden parantamiseksi, ilmastonmuutoksen, paikallisten ilmansaasteiden ja köyhyyden vähentämiseksi sekä turvallisuuden parantamiseksi. Samanaikaisesti pyritään edistämään maaseudun kehittämistä ja paikallista kehitystä. Nämä aiheuttavat kuitenkin vastavaikutuksia. Eräät politiikat synnyttävät mukautuskustannuksia. Siksi on löydettävä ratkaisu vastavaikutusten tasapainottamiseksi parhaalla mahdollisella tavalla.

Tehokkaiden ratkaisujen löytäminen edellyttää kansainvälistä yhteistyötä ja solidaarisuutta. EU on sitoutunut vähentämään köyhyyttä kehitysmaissa ja se tekee tiivistä yhteistyötä Yhdistyneiden Kansakuntien kanssa vuosittain asetettujen saavuttamiseksi. EU on sitoutunut useisiin monenvälisiin hankkeisiin, sillä se esim. tekee yhteistyötä Maailman kestävä kehityksen huippukokouksessa biologisen monimuotoisuuden, kalavarojen, energian ja veden osalta sovittujen sitoumusten täyttämiseksi ja ilmastonmuutoksen torjumiseksi. EU aikoo käyttää vaikutusvaltaansa saadakseen useampia maita mukaan kunnianhimoiseen kestävä kehityksen suunnitelmaan. Se aikoo myös käyttää omia välineitään, kuten kauppa- ja yhteistyösopimuksia, muutosten aikaansaamiseksi, ja sisällyttää ulkoisen ulottuvuuden osaksi sisäpolitiikkaansa.

EU:n ja jäsenvaltioiden on jatkettava panostusta tutkimukseen ja teknologiaan löytääkseen uusia kustannuksia ja resursseja säästäviä tuotanto- ja kulutustapoja. Uutta teknologiaa (tietotekniikka- ja viestintävälineet, vaihtoehtoiset energialähteet, ympäristöä säästävät tuotteet ja prosessit sekä uudet polttoaineet ja liikennetekniikat) hyödyntämällä EU voi tehdä läpimurron resurssien tehokkaassa käytössä, joka puolestaan saattaa ohjata talouskasvua kestävämpään suuntaan.

Koulutuksella on keskeinen asema kestävän kehityksen edellyttämien muutosten helpottamisessa. Koulutuksen avulla varmistetaan, että ihmisillä on tarvittavat taidot ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi, tietoa levitetään ja että osapuolet sitoutuvat muutoksiin.

2.1. Ilmastonmuutos ja puhtaat energiamuodot

Ilmastonmuutos on todellisuutta. Sitä ei voida estää, mutta sitä voidaan hillitä ja se voidaan pitää siedettävällä tasolla ja sen kielteisiä vaikutuksia voidaan vähentää huomattavasti. Ongelma on maailmanlaajuinen ja edellyttää maailmanlaajuisia ratkaisuja. Ponnisteluja on lisättävä kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi sekä EU:ssa että muissa suurten päästöjen maissa ja voimakkaasti kasvavissa talouksissa. On myös tärkeää, että EU mukautuu ilmastonmuutokseen ja auttaa kehitysmaita saavuttamaan saman.

Tarvittavat muutokset vaikuttavat eräisiin ryhmiin, aloihin ja maihin enemmän kuin toisiin. On tärkeää kehittää mekanismit, joilla autetaan vakavampien vaikutusten kohteeksi joutuvia ja joilla kannustetaan kaikkia kansainvälisiä kumppaneita harjoittamaan aktiivista ilmastonmuutospolitiikkaa.

Ilmastonmuutoksen lieventäminen synnyttää merkittäviä sosiaalisia ja taloudellisia mahdollisuuksia ja auttaa vähentämään muita kestäättömiä suuntauksia. Energiankulutustottumuksiamme muuttamalla EU esim. voisi vähentää nykyistä energiankulutustaan ainakin 20 prosenttia kustannustehokkaalla tavalla. Tämä säästö vastaisi Saksan ja Suomen yhteenlaskettua energiankulutusta. EU:lla on runsaasti uusiutuvia energialähteitä (tuuli, aurinkovoima, biomassa, jäte, vesivoima, geoterminen energia) ja sillä on käytössään teknologia, jonka avulla näillä energialähteillä voidaan tyydyttää paljon suurempi osuus sen lämpö-, sähkö- ja polttoainetarpeista.

Kokemusten mukaan ilmastonmuutoksen lieventämiseen sekä EU:n oman tehokkuuden hyödyntämiseen ja uusiutuvien energianlähteiden käyttöön tähtäävillä toimenpiteillä on kiistattomien taloudellisten hyötyjen lisäksi monia muita myönteisiä oheisvaikutuksia, kuten energiansaannin varmuuden paraneminen, muiden päästöjen väheneminen, paikallinen kehitys ja korkeatasoiset työpaikat. Niiden avulla EU pystyy myös säilyttämään innovatiivisten teknologioiden suhteen saavuttamansa johtavan aseman kilpailun yhä tiukentuessa näillä aloilla. Lisäksi EU:lla on hyvät mahdollisuudet auttaa kehitysmaita lisäämään talouskasvuaan vähiten saastuttavia teknologioita käyttäen, joista mainittakoon esimerkkinä Kioton pöytäkirjassa määrätty puhtaan kehityksen mekanismi, jonka avulla tällaiset teknologiat voidaan saattaa kehitysmaiden ulottuville. Mahdollisuudet ovat siis olemassa. Ne on vain nyt käytettävä.

Keskeiset toimenpiteet

- **EU pyytää sitoumuksia kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi entisestään nykyisten vuoteen 2012 ulottuvien sitoumusten lisäksi. Tässä tarkoituksessa se laatii ehdotuksia ja pyrkii tekemään sellaisia laajempia kansainvälisiä sopimuksia, jotka kattavat kaikki kasvihuonekaasut ja kaikki alat sekä edistävät innovointia ja**

mukautustoimenpiteistä. EU:n päästökauppajärjestelmä voisi toimia esimerkkinä kansainvälisillä hiilimarkkinoilla.

- **EU kehittää tulevaisuuden ilmastopolitiikkaa käynnistämällä eurooppalaisen ilmastomuutosohjelman toisen vaiheen. Se tekee yhteistyötä eri osapuolten kanssa uusien toimien kehittämiseksi tavoitteena kustannustehokkaiden vaihtoehtojen järjestelmällinen hyväksikäyttö esim. autoalalla, ilmailussa sekä teknologian kehittämisessä ja mukauttamisessa. EU ja jäsenvaltiot tarkastelevat uudelleen EU:n päästökauppajärjestelmää kehittääkseen sitä edelleen ja pohtiakseen sen laajentamista koskemaan muita kasvihuonekaasuja ja niihin liittyviä aloja, kuten ilmailua.**
- **Hampton Courtissa lokakuussa 2005 pidetyssä epävirallisessa tapaamisessa valtioiden- ja hallitusten päämiehet sopivat pyytävänsä komissiota kehittämään uudistetun, kestävä, turvallisen ja kilpailukykyisen eurooppalaisen energiapolitiikan. Komissio laatii merkittäviä biomassaa ja biopolttoaineita koskevia aloitteita⁴ vuonna 2006. Samana vuonna se käynnistää myös keskustelun uusiutuvia energianlähteitä koskevasta EU-politiikasta vuoteen 2020 asti sekä siitä, millainen osuus niillä on energiantuotannossa. Kaikki alan toimijat saavat täten selkeän tavoitteen, ja yritykset ja investoijat kaipaamansa varmuuden asiasta. EU jatkaa uusiutuvien energialähteiden käytön kannustamista kaikkialla maailmassa.**
- **Komissio tekee ehdotuksen energiatehokkuutta koskevasta toimintaohjelmasta arvioidun 20 prosentin säästötavoitteen saavuttamiseksi. Rakennusten energiansäästön on kannustettava voimakkaasti toteuttamalla rakennusten energiatehokkuutta koskevia voimassa olevia lakeja tiukempia toimenpiteitä erityisesti kotitalouksien auttamiseksi. Komissio käyttää rakennerahastovaroja energiatehokkuustavoitteiden saavuttamiseksi erityisesti sellaisten jäsenvaltioiden osalta, joilla on parhaimmat kehittymismahdollisuudet.**

2.2. Kansanterveys

Terveys on maailmanlaajuinen kysymys. Taudit leviävät nopeasti mannerten yli. Euroopan on lisättävä valmiuksiaan rajat ylittävien terveysuhkien torjumiseksi. Naapurivaltioissa ja maailmanlaajuisesti toteutettavilla tehokkailla toimenpiteillä on täydennettävä näitä EU:n pyrkimyksiä. Terveysuhkien torjuminen edellyttää nopeita ja tehokkaita vastatoimia ja asianmukaisia toimivia terveydenhoitojärjestelmiä, hallintoa, teknologiaa ja infrastruktuuria. Jos yhdeltäkin jäsenvaltiolta puuttuu reagointivalmiudet, se voi saattaa koko EU:n vaaraan. Sen vuoksi terveysalan kehityserot olisi poistettava koko EU:ssa.

EU on myös velvollinen tukemaan terveydenhoidon parantamiseen tähtääviä kansainvälisiä pyrkimyksiä. Tällä hetkellä maailmassa on 40 miljoonaa HI-viruksesta ja aidsista kärsivää ihmistä. Tähän mennessä on kuollut 24 miljoonaa ihmistä, joista viisi miljoonaa on lapsia. Malaria tappaa yli miljoona ihmistä vuodessa. Useimmat ovat lapsia Saharan eteläpuolisessa Afrikassa. Antibiooteille vastustuskykyisten bakteerikantojen lisääntyminen on vakava ongelma.

Terveyden edistäminen ja tautien torjuminen (terveyden taustatekijöiden käsitteleminen oikealla tasolla) vähentävät sairauksien aiheuttamaa taloudellista ja sosiaalista taakkaa pitkällä

⁴ Kom (2005) 628, 7.12.2005.

aikavälillä. Lisäksi ympäristölle haitallisista aineista terveydelle aiheutuvien vaikutusten tunteminen paremmin helpottaa ehkäisevien toimenpiteiden ja suunnitelmien toteuttamista.

Keskeiset toimenpiteet

Yhteisön ja sen jäsenvaltioiden on

- **tehostettava terveysuhkien käsittelyä koskevia toimintasuunnitelmiaan (mahdolliseen pandemiaan on valmistauduttava ottaen huomioon hiljattain päivitetty influenssapandemiaan valmistautumista koskevat suuntaviivat)**
- **sovittava EU:n strategiasta HI-viruksen ja aidsin suhteen sekä pantava se täytäntöön. On myös toteutettava toimia valvonnan tehostamiseksi ja jäsenvaltioiden välisen yhteistyön lisäämiseksi. Ponnisteluja on lisättävä, jotta HI-viruksen, aidsin, tuberkuloosin ja malarian torjumista koskeva EU:n toimintaohjelma voidaan panna täytäntöön kolmansissa maissa**
- **koordinoitava ympäristöä pilaavien aineiden, niille altistumisen ja terveysvaikutusten välistä yhteyttä koskevia tutkimuksia, jotta tietämyksemme ympäristötekijöiden vaikutuksesta terveysongelmiin ja tällaisten ongelmien estämisestä paranisi.**

2.3. Sosiaalinen syrjäytyminen, väestötiede ja maahanmuutto

Köyhyyteen ja sosiaaliseen syrjäytymiseen liittyviä ongelmia ei voida ratkaista EU:ssa pelkästään alhaisia tuloja korottamalla. Se edellyttää työllisyyden, asumis sektorin, liikkuvuuden, terveydenhoidon, viestinnän ja informaatiopalvelujen edistämistä ja ennen kaikkea koulutuksen ja ammattitaidon lisäämistä. Köyhyys uhkaa suurta osaa EU:n väestöstä (15 prosenttia). Lapsien köyhyys on erityinen ongelma. Kuten Hampton Courtissa pidetyssä valtion- ja hallitusten päämiesten epävirallisessa kokouksessa todettiin, sosiaalisen syrjäytymisen torjuntaan on viipymättä kiinnitettävä enemmän huomiota.

Väestön ikääntyminen aiheuttaa EU:lle sekä taloudellisia että myös merkittäviä sosiaalisia haasteita. Väestön ikääntyminen kiihtyy vuoteen 2040 asti, mikä yhdessä syntyvyyden alenemisen kanssa aiheuttaa työikäisen väestön vähenemisen. Itse asiassa alhainen syntyvyys ja pidempi elinajan odote voivat yhdessä tarkoittaa sitä, että vuoteen 2050 mennessä kutakin vanhempaa henkilöä tukee kaksi työikäistä ihmistä nykyisten neljän sijaan. Tällaiset kehityssuuntaukset voivat myös heikentää talouskasvua.

Hallitusten on saatava Euroopan taloudet ja yhteiskunnat valmistautumaan väestön ikääntymiseen monissa maissa. Tuottavuuden lisääminen ja työllisyysmahdollisuuksien lisääminen erityisesti vanhemman työväestön ja naisten keskuudessa on välttämätöntä, jotta valmiutemme kestävään talouskehitykseen säilyisivät. Aktiivisen ja terveellisen ikääntymisen kulmakivenä on EU:n sosiaaliturvajärjestelmien nykyaikaistaminen ennen kaikkea eläkkeiden ja pitkäaikaishoidon osalta. Perheitä suosivia politiikkoja on kehitettävä. On tärkeää hoitaa maahanmuuttovirrat tehokkaasti ja taata maahanmuuttajien ja heidän perheittensä kotouttaminen. Tämä edellyttää myös inhimilliseen pääomaan tehtävien investointien lisäämistä ja parantamista kaikissa elämänvaiheissa, jotta työntekijöiden työllistettävyys säilyisi. Jäsenvaltioiden olisi myös pantava täytäntöön elinikäistä oppimista koskevat tehokkaat strategiat.

Keskeiset toimenpiteet

- **Valtion- ja hallitusten päämiesten Hampton Courtissa lokakuussa 2005 käymien keskustelujen perusteella komissio esittää vuoden 2006 alussa tiedonannon, jossa tarkastellaan tapoja, joilla EU voi auttaa jäsenvaltioita vastaamaan väestötieteellisiin haasteisiin. Tämä voi tapahtua ennen kaikkea tukemalla aktiiviseen ikääntymiseen tähtääviä strategioita sekä parantamalla maahanmuuttajien kotouttamista ja perheiden elinolosuhteita. Komissio konsultoi työmarkkinaosapuolia siitä, onko syytä ehdottaa uusia aloitteita, joilla tuettaisiin työ- ja yksityiselämän yhteensovittamista.**
- **Komissio ehdottaa, että eurooppalainen teemavuosi omistettaisiin köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjumiselle. Vuonna 2006 esitetään naisten ja miesten tasa-arvoa koskeva toimintasuunnitelma, jolla pyritään edistämään sukupuolten tasa-arvoa ja vastaamaan EU:n väestötieteellisiin haasteisiin. EU antaa tukea jäsenvaltioiden pyrkimyksille nykyaikaistaa sosiaaliturvajärjestelmänsä, jotta niiden kestävyys taattaisiin.**
- **EU:n ja sen jäsenvaltioiden olisi jatkettava laillista maahanmuuttoa, maahanmuuttajien ja heidän perheidensä kotouttamisen tukemista ja laittoman maahanmuuton torjumista koskevan EU-politiikan kehittämistä. Komissio on tarjonnut tukea jäsenvaltioiden kotouttamistoimenpiteisiin kolmansien maiden kansalaisten kotouttamisrahastosta vuosina 2007–2013. Se on laatinut laillista maahanmuuttoa koskevan toimintasuunnitelman, johon sisältyy myös maahanpääsymenettelyitä. Vuonna 2006 se aikoo ehdottaa myös yhteistä toimintakehystä laittoman maahanmuuton torjumiseksi.**

2.4. Luonnonvarojen hallinta

Olemme erittäin riippuvaisia luonnonvaroista (raaka-aineet, ruoka, energia ja maa) ja luonnon prosesseista, jotka "absorboivat" jatkuvasti lisääntyvän maailman väestön (nyt jo noin kuusi miljardia ihmistä) tuottamat yhä suuremmat jätöpäästöt. YK:n vuonna 2005 tekemän vuosituhatosen ekosysteemi-arvion (Millennium Ecosystem Assessment) mukaan kaksi kolmasosaa ihmisille elintärkeistä ekosysteemipalveluista on vähenemässä. Maapalloon kohdistuvat tarpeet ovat lisääntyneet Euroopassa lähes 70 prosenttia 1960-luvun alusta alkaen. Eurooppalaisten arvioidaan käyttävän henkeä kohden keskimäärin 4,9 hehtaaria tuottavaa maata elintapojensa tyydyttämiseksi (Yhdysvalloissa vastaava luku on 9,5 ja Kiinassa 1,5), kun taas koko maailman keskiarvo on 1,8 hehtaaria.

Eräät maan- ja merenkäytön tavat ovat johtaneet liikeneruuhkien, energiankäytön, saasteiden ja tulvauhkien lisääntymiseen sekä maisemien, elinympäristöjen ja biologisen monimuotoisuuden häviämiseen⁵. Maailmanlaajuinen resurssien käyttö aiheuttaa huolta, sillä se heikentää maan uusiutumiskykyä ja luonnon tarjoamia palveluita. Biologisen monimuotoisuuden häviämällä, joka johtuu osittain ilmastonmuutoksesta, on taloudellisia vaikutuksia esim. matkailuun ja sellaisiin maatalouden kaltaisiin aloihin, jotka ovat riippuvaisia ekosysteemipalveluista (pölytys, maaperän hedelmällisyys, veden saatavuus ja laatu), sekä muihin aloihin, joilla käytetään biologisia tietoja innovaation lähteenä.

⁵ Ympäristön tilasta vuonna 2005 tehdyn Euroopan ympäristöviraston kertomuksen mukaan viimeisten 30 vuoden aikana on kehitys ollut merkittävää. Ympäristön tilanne on kuitenkin monessa suhteessa edelleen kestävä. Tilannetta voidaan parantaa ainoastaan integroimalla ympäristökysymykset lähemmin muihin politiikkoihin.

EU:n on pyrittävä eturintamassa etsimään innovatiivisia ratkaisuja resurssien parempaan hoitoon, jolloin se voi edistää resurssien tehokkaampaa käyttöä talouselämässä ja ottaa johtoaseman ekotehokkaissa teknologioissa. Ekoinnovointiin tehtävien investointien tarjoamat mahdollisuudet on alettu havaita erityisesti yrityksissä. Kestävien tuotteiden ja prosessien markkinoiden on kasvettava, jotta maailmanlaajuisesti nopeasti kasvavan ”keskiluokan” kulutustuotteiden ja -palvelujen tarpeet saadaan tyydytettyä ja samalla varmistaa ympäristön laatu. Eurooppa pysyy kilpailukykyisenä, kun kestävämpään tuotanto- ja kulutusprosessiin siirtyminen hoidetaan koordinoitusti.

Hallituksilla on merkittävä asema tämän onnistumisessa, sillä niiden on otettava käyttöön pitkän aikavälin ennustettava sääntelykehys, jossa tuetaan kestävämpään toimintaan pyrkiviä yrityksiä palkitsemalla ekoinnovointi. Viranomaisilla on tarvittava ostovoima muutoksen käynnistämiseksi. EU:ssa julkiset elimet (kuten paikallisviranomaiset, koulut ja sairaalat) ostavat tuotteita ja palveluita 1 600 miljardilla eurolla vuodessa, mikä on 16 prosenttia EU:n bruttokansantuotteesta. Tätä voitaisiin käyttää kriittisenä massana, jota tarvitaan kestävien teknologioiden menestymiseksi markkinoilla.

Keskeiset toimenpiteet:

- **Jäsenvaltioiden olisi yhdessä komission kanssa vaihdettava kokemuksiaan ja parhaita käytänteitään siitä, kuinka verotuksen painopiste siirretään työstä kulutukseen ja/tai saastuttamiseen ilman että tuloihin vaikutetaan. Tämä edistäisi EU:n tavoitetta lisätä työllisyyttä ja suojella ympäristöä. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi käytettävä tehokkaammin huomattavia hankintamahdollisuuksiaan edistääkseen innovatiivisten, energiatehokkaampien ja puhtaampien sovellutusten käyttöä. Komissio tekee direktiiviehdotuksen ns. vihreiden ajoneuvojen julkisista hankinnoista.**
- **EU tekee yhteistyötä jäsenvaltioiden ja eri osapuolten kanssa edistääkseen ekoinnovointia ja laajentaakseen ekoteknologioiden markkinoita. Jäsenvaltioiden olisi pantava täytäntöön ympäristöteknologioita koskevat toimintasuunnitelmansa. EU myöntää seitsemännessä tutkimuksen puiteohjelmassa rahoitusta toimien kiihdyttämiseksi sekä tutkimuksen ja teknologian kehittämiseksi vety- ja polttokennoteknologian kaltaisilla tärkeillä aloilla.**
- **Komissio laatii toimintasuunnitelman edistääkseen kestäväää tuotantoa ja kulutusta. Suunnitelma perustuu käynnissä oleviin aloitteisiin ja välineisiin, kuten resurssi- ja jätepolitiikkaan, yhdenmennyyn tuotepolitiikkaan ja -standardeihin, ympäristöhoitosuunnitelmiin sekä innovaatio- ja teknologiapolitiikkoihin. Tarkoituksena on tehostaa niiden vaikutusta, selvittää mahdolliset eroavaisuudet ja varmistaa niiden sisällyttäminen maailmanlaajuisiin aloitteisiin.**
- **EU:n ja jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että eurooppalaisen suojelualueiden Natura 2000 -verkoston rahoitus ja hallinnointi ovat riittävät ja että biologista monimuotoisuutta koskevat kysymykset sisällytetään paremmin sisä- ja ulkopolitiikkoihin biologisen monimuotoisuuden häviämisen estämiseksi.**

2.5. Kestävä liikenne

Kohtuuhintaisen liikenteen saatavuus on hyödyttänyt meitä kaikkia. Tämä on kuitenkin aiheuttanut myös ongelmia, kuten ruuhkia, terveysvaikutuksia ja ympäristön pilaantumista.

Talouden kasvaessa myös liikenteen kysyntä lisääntyy. Nopea kasvu tarkoittaa, että ajoneuvojen ympäristövaikutusten osalta saavutetusta huomattavasta kehityksestä huolimatta kielteiset vaikutukset lisääntyvät ja nykyiset kehityssuuntaukset ovat kestäättömiä.

Liikkuvuuden tuomat edut voidaan saavuttaa huomattavasti nykyistä pienemmillä taloudellisilla, sosiaalisilla ja ympäristövaikutuksilla. Tämä voidaan saavuttaa vähentämällä liikenteen kysyntää (esim. muuttamalla maankäyttöä sekä edistämällä etätyötä ja videokonferensseja), parantamalla infrastruktuurin ja ajoneuvojen käyttöä, siirtämällä liikenne esim. maanteiltä rautateille, kulkemalla lyhyet matkat polkupyörällä tai jalan, kehittämällä julkista liikennettä, käyttämällä puhtaampia ajoneuvoja ja kehittämällä biopolttoaineiden ja vetykulkuneuvojen kaltaisia ratkaisuja öljyn korvaamiseksi.

Kestävemmän liikenteen tuomat edut ovat laajat ja merkittävät: ruuhkat vähenevät, jolloin yritysten kustannukset alenevat, aikaa säästyy ja mahdollisuudet alueelliseen ja paikalliseen kehitykseen paranevat, ilmastonmuutos lievenee, biologiseen monimuotoisuuteen kohdistuvat vaikutukset heikkenevät ja energiansaannin varmuus paranee, jolloin riippuvuus öljystä vähenee; paikallinen ympäristö paranee ja terveysvaikutukset vähenevät erityisesti kaupunkialueilla.

Keskeiset toimenpiteet:

- **EU:n ja sen jäsenvaltioiden olisi keskityttävä tekemään muista liikennemuodoista kuin tieliikenteestä houkuttavampia vaihtoehtoja tavara- ja henkilöliikenteessä esim. kehittämällä Euroopan laajuisia verkkoja ja eri kuljetusmuotojen välisiä yhteyksiä tavaraliikenteen logistiikkaa varten, jotta tavarat voidaan siirtää helposti maantie-, rautatie- ja vesiliikenteen välillä. Tästä asiasta järjestetään laaja poliittinen keskustelu vuoden 2006 toisella puoliskolla.**
- **Euroopan komissio jatkaa infrastruktuurin käyttömaksujen tutkimista EU:ssa ottaen huomioon paikallisista ruuhkamaksujärjestelmistä ja koko EU:ssa sovellettavasta kuorma-autojen infrastruktuurimaksusta saadut myönteiset kokemukset sekä uusien satelliitti-, informaatio- ja viestintäteknologioiden synnyttämät uudet mahdollisuudet.**
- **Komissio ehdottaa toimenpidepakettia, jolla autojen ympäristövaikutuksia vähennettäisiin edistämällä puhtaiden ja energiatehokkaiden ajoneuvojen käyttöä. Toimenpiteisiin kuuluu tällaisten ajoneuvojen hankinnasta, uusista ajoneuvovaatimuksista ja biopolttoaineiden käytön lisäämisestä annettava direktiivi. Komissio on jo ehdottanut jäsenvaltioille, että henkilöautojen veroperusteena käytettäisiin niiden hiilidioksidipäästöjä.**

2.6. Maailmanlaajuinen köyhyys ja kehityshaasteet

Kaikki maailmanlaajuiset kestävästä kehityksestä koskevat ongelmat ovat sidoksissa toisiinsa. Köyhyys, ympäristön pilaantuminen ja konfliktit ruokkivat toisiaan. Yli miljardi ihmistä elää alle dollarilla päivässä ja 2,7 miljardia ihmistä alle kahdella dollarilla. Yli 40 prosentilla maailman väestöstä eli 2,6 miljardilla henkilöllä ei ole käytettävissään perussanitaatiopalveluita ja yli miljardi ihmistä saa juomavetensä epäterveellisistä lähteistä. Köyhyys ja eriarvoisuus eivät ole pelkästään epäoikeudenmukaisia vaan ne uhkaavat myös maailman kehitystä, pitkän aikavälin hyvinvointia, rauhaa ja turvallisuutta. Globalisaation vuoksi yhteinen hyvinvointimme ja turvallisuutemme riippuu erityisesti siitä, miten köyhyyden torjumisessa onnistutaan.

Toimia on toteutettava kaikilla tasoilla. EU:n on toteutettava niitä yhtenäisellä tavalla kahden- ja monenvälisesti. Syyskuussa 2005 pidetyssä YK:n huippukokouksessa EU vahvisti olevansa sitoutunut maailmanlaajuiseen kestäväan kehitykseen panemalla täytäntöön kestäväan kehityksen huippukokouksessa sovitut toimet, toteuttamalla toimenpiteitä vuosittain tavoitteiden saavuttamiseksi ja seuraamalla Dohan kehitysohjelmaa. Voidakseen vastata maailmanlaajuisiin haasteisiin EU:n on varmistettava, että sen sisä- ja ulkopoliittikojen välinen yhteistoiminta on moitteetonta mahdollisimman suuren vaikutuksen aikaansaamiseksi.

EU on köyhyiden torjumiseen tähtäävien kansainvälisten ponnistelujen eturintamassa. Se myöntää yli puolet maailman kehitysavusta ja on sitoutunut parantamaan avun laatua ja lisäämään sen määrää entisestään. Se antoi hiljattain tiedonannon ”kehitysyhteistyöpolitiikkaa koskeva eurooppalainen konsensus”, jossa esitetään yhteinen visio ja kehitysvälineet.

Keskeiset toimenpiteet

- **EU:n ja sen jäsenvaltioiden olisi lisättävä apunsa määräksi 0,7 prosenttia bruttokansantulosta (BKTL) vuoteen 2015 mennessä ja saavutettava vuoteen 2010 mennessä 0,56 prosentin välitavoite. Yksittäisten vanhojen jäsenvaltioiden (EU-15) tavoite on 0,51 prosenttia ja uusien jäsenvaltioiden (EU-10) tavoite 0,17 prosenttia.**
- **EU:n ja sen jäsenvaltioiden olisi parannettava kehitysapupolitiikkojensa tehokkuutta, johdonmukaisuutta ja laatua vuosina 2005–2010 koordinoimalla tarkemmin jäsenvaltioiden toimintaa, kehittämällä EU:n yhteinen ohjelmakehys, lisäämällä yhteistoimien ja yhteisesti rahoitettavien hankkeiden käyttöä sekä parantamalla kehitysapupolitiikan ja muiden politiikkojen välistä johdonmukaisuutta. Niiden olisi parannettava avun laatua tehostamalla budjettitukea, alentamalla velkaa ja purkamalla avun sidonnaisuus.**
- **EU puoltaa ympäristöalan kansainvälisen hallinnon parantamista, mikä saavutetaan mm. perustamalla YK:n ympäristöjärjestö ja tehostamalla monenvälisiä ympäristösopimuksia. Se lisää ponnistelujaan varmistaakseen, että kansainvälisessä kaupassa pyritään tosiasiallisesti saavuttamaan maailmanlaajuinen kestävä kehitys sekä sosiaalitaloudelliselta että ympäristön kannalta. Tämä tapahtuu sekä monenvälisissä yhteyksissä (WTO, Dohan kierros) että EU:n alueellisten ja kahdenvälisen kauppasuhteiden osana.**

3. TULOKSET

3.1. Tehokkaampi seuranta

Seuranta on välttämätöntä. Se voidaan tehdä ilman uusien menettelyjen luomista tai paperityön lisäämistä. Seuranta tapahtuu seuraavasti:

- Komissio laatii seurantakertomuksen kahden vuoden välein. Se perustuu useisiin kestäväan kehityksen indikaattoreihin, jotka suunniteltiin yhdessä kansallisten asiantuntijoiden kanssa

ja jotka komissio hyväksyi helmikuussa 2005⁶. Ensimmäinen seurantakertomus, joka sisältää viimeisimmät tilastotiedot, on tämän tiedonannon liitteenä⁷.

- Eurooppa-neuvosto ja Euroopan parlamentti keskustelevat saavutetusta edistyksestä komission kertomuksen perusteella ja tarkastelevat uudelleen ensisijaisia tavoitteita ja antavat kestävän kehityksen osalta noudatettavia yleisiä suuntaviivoja vähintään kahden vuoden välein.
- Euroopan talous- ja sosiaalikomitea sekä alueiden komitea voivat merkittäväällä tavalla edistää tuen saamista toteutettaville toimille. Tämä voi tapahtua esim. järjestämällä säännöllisesti keskusteluja eri osapuolten välillä ja kannustamalla keskusteluihin myös jäsenvaltioissa.
- Euroopan komissio tarkastelee uudelleen kestävän kehityksen strategiaa vuonna 2009 ja kuulee tässä yhteydessä laajalti asianomaisia osapuolia.

Jäsenvaltiot ovat laatineet myös omia kestävän kehityksen strategioitaan tai ovat saaneet ne lähes valmiiksi. Monet niistä raportoivat säännöllisesti saavuttamastaan edistyksestä. Toistaiseksi ei ole kuitenkaan käytetty täysin hyväksi mahdollisuutta oppia toisten kokemuksista ja siten havaita, mitkä toimenpiteet ovat toimineet hyvin ja missä heikkoudet piilevät. Erilaisten kansallisten strategioiden ja EU:n strategian olisi mahdollisuuksien mukaan tehostettava toinen toistaan, jotta kokonaisuudesta tulisi enemmän kuin osien summa.

Sen vuoksi ehdotetaan, että jäsenvaltiot

- tarkastelevat tarvittaessa uudelleen kansallisia strategioitaan Euroopan unionin strategian perusteella ja julkistavat ne viimeistään vuoden 2006 lopussa. Jäsenvaltioita kannustetaan tarkastelemaan erityisesti sitä, kuinka niiden kansallisten poliittisten välineiden käyttöä (ks. 3.2 jakso) voitaisiin tehostaa ja integroida se paremmin EU:ssa toteutettujen tai ehdotettujen toimien kanssa
- tekevät uudelleentarkasteltujen kansallisten strategioiden perusteella kevyen vertaisarvioinnin, jossa keskitytään erityisiin teemoihin ja jossa pyritään ennen kaikkea löytämään esimerkkejä moitteettomista politiikoista ja käytänteistä, jotka kaikki muutkin voisivat panna täytäntöön. Vertaisarviointiin voi kuulua ulkoinen arviointi, jolle voidaan saada tukea kansallisilta kestävän kehityksen neuvoa-antavilta toimikunnilta ja johon voi osallistua kolmansia maita. Ensimmäinen puheenjohtajavaltion valvonnassa ja komission avustamana tapahtuva alustava tarkastelu voitaisiin tehdä vuoden 2006 aikana, ja siihen voisivat osallistua kaikki halukkaat jäsenvaltiot.
- harkitsevat tarvittaessa riippumattomien kestävän kehityksen neuvoa-antavien toimikuntien perustamista edistääkseen tosiasioihin perustuvaa keskustelua sekä kansallisten ja EU:n tilannekatsausten laatimista.

⁶ SEK(2005) 161.

⁷ Edistyksen mittaaminen matkalla kohti kestävämpää Eurooppaa – Euroopan Unionin kestävän kehityksen indikaattorit. Euroopan komissio, Eurostat Panorama of the European Union, Luxemburg, Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, 2005. ISBN 92-894-9768-8.

Komissio kehottaa ehdokasmaita saattamaan kansalliset strategiansa valmiiksi ja yhdenmukaistamaan uudistuksensa EU:n kestävän kehityksen strategian kanssa. Komissio ottaa tämän huomioon määräaikauskertomuksissaan.

Kestävää kehitystä koskevan EU-strategian olisi edistettävä kansainvälistä kestävän kehityksen prosessia ja myötävaikutettava vuosituhattavoitteiden saavuttamiseen ja Johannesburgin toimintasuunnitelman etenemiseen.

3.2. Poliitikkojen parantaminen

Johdonmukaisempi politiikka: vaikutusten arviointi ja muut paremmat sääntelyvälineet

Välineet, joilla päätöksentekijöitä autetaan tunnistamaan oikea lähestymistapa, ovat jo käytettävissä. Tehokasta vaikutusten arviointia olisi käytettävä mahdollisimman varhaisesta vaiheesta alkaen. Täten päätöksentekijät pystyvät tunnistamaan parhaat vaihtoehdot arvioimalla tasapainoisesti todennäköiset taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristövaikutukset sekä niiden väliset yhteydet ja vastavaikutukset ja ottamaan huomioon asianomaisten osapuolten näkemykset. Esim. kauppaa koskevien ehdotusten vaikutusten arviointi on hyvä tapa sisällyttää ulkoiset vaikutukset EU:n päätöksentekoon. Nämä kaikki edistävät eri politiikkojen integroimista ja johtavat siihen, että päätöksistä tulee johdonmukaisempia, kestävämpien tulosten saavuttamiseen kiinnitetään enemmän huomiota, kaikkia osapuolia hyödyttäviä tuloksia käytetään hyväksi ja että oheisvaikutukset ja vastavaikutukset tunnistetaan ja käsitellään EU:ssa ja kansainvälisesti.

Keskeiset toimenpiteet:

- **Kaikkien EU:n toimielinten olisi varmistettava, että tärkeimmät poliittiset päätökset perustuvat ehdotuksiin, joista on tehty vaikutusten arviointi. Tämä vastaa paremmasta lainsäädännöstä tehdyn toimielinten välisen sopimuksen määräyksiä. Komissio varmistaa, että kaikista sen tärkeistä aloitteista tehdään vaikutusten arviointi ja että näiden arviointien tulokset julkistetaan päätöksenteon yhteydessä.**
- **Myös jäsenvaltioiden olisi käytettävä vaikutusten arviointia huomattavasti enemmän politiikkoja kehittäessään, julkisia varoja käyttäessään sekä strategioita, ohjelmia ja hankkeita laatiessaan. Niiden olisi noudatettava yhteisön strategisissa suuntaviivoissa esitetyjä suosituksia varmistaakseen, että koheesio- ja rakennerahastoilla lujitetaan ympäristönsuojelun ja talouskasvun välistä synergiaa.**
- **Ehdotusten vaikutusten arvioinnin lisäksi olisi nykyistä useammin tehtävä myös politiikkojen jälkiarviointi.**
- **EU ottaa ulkoisen ulottuvuuden huomioon tarkastellessaan ehdotusten vaikutuksia.**

Mahdollisimman tehokkaan välinevalikoiman käyttö

Hallituksilla ja muilla julkisilla elimillä on käytössään useita erilaisia sääntely-, verotus-, hankinta-, tuki- ja investointivälineitä sekä varojen myöntämiseen ja tiedon antamiseen käytettäviä välineitä, joilla ne voivat kannustaa ihmisiä muutoksiin. Haasteena on oikean politiikkojen yhdistelmän saavuttaminen, jotta välineiden käyttö ja politiikkojen täytäntöönpano edesauttaisivat kestävää kehitystä. Esim. jäsenvaltioiden olisi käytettävä hyväkseen rakennerahastoja mahdollisimman tehokkaasti kestävän kehityksen tukemiseksi.

Ehkäpä kaikkein tehokkain tapa edistää muutosten tekemistä on varmistaa, että markkinoilta saadaan oikeat signaalit ("oikeat hinnat"), mikä kannustaa ihmisiä voimakkaasti muuttamaan käytöstään ja muokkaamaan markkinoita vastaavasti. Tämä voidaan saavuttaa varmistamalla, että me kaikki (niin tuottajat kuin kuluttajatkin) vastaamme päätöksiä tehdessämme kaikista päätösten kustannuksista ja seurauksista. Tämä tarkoittaa esim. sitä, että saastuttajien aiheuttamat kustannukset sisällytetään tuotteen hintaan. Eräissä jäsenvaltioissa on jo käytössä tällainen tapa (esim. erillismaksut tai vihreät verot). Tällä tavalla kannustetaan tuottajia valmistamaan ympäristöystävällisempiä tavaroita ja palveluita ja kuluttajia hankkimaan niitä.

Hallituksilla voi toisinaan olla suuri vaikutus yleisöön ja yrityksiin, sillä tietoja antamalla niitä autetaan tekemään parempia valintoja. Hyviä esimerkkejä energiankulutuksen merkinnöistä ja informaatiopalveluista sekä sähkölaitteiden ja kotitaloustuotteiden ja -palvelujen ympäristönsuojelun tasosta on löydettävissä. Monet eri jäsenvaltioiden viranomaiset ovat kehittäneet tehokkaita viestintästrategioita kannustaakseen kansalaisia lajittelemaan jätteet kierrätystä varten, matkustamaan kestävän kehityksen periaatteita noudattaen ja säästämään energiaa.

Koulutus on ehdoton edellytys ihmisten käyttäytymisen muuttamiselle. Komissio tukee kestävästä kehityksestä edistäviä toimia, joita jäsenvaltiot toteuttavat koulutuksen, inhimilliseen pääomaan tehtävien investointien ja elinikäisen oppimisen aloilla.

Keskeiset toimenpiteet:

- **EU pyrkii käyttämään kaikkia mahdollisia politiikan välineitä ja edistämään samalla markkinavälineiden käyttöä, koska niitä on joustava käyttää pyrittäessä saavuttamaan kestävän kehityksen tavoitteet. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että hallitukset käyttävät kaikkia käytettävissään olevia välineitä ja että mahdollisia tukia käytetään johdonmukaisesti kestävän kehityksen tavoitteiden kanssa ja perustamissopimuksen määräyksiä noudattaen.**
- **Komissio valtavirtaistaa kestävän kehityksen informaatio- ja viestintätoimissaan sekä sisä- että ulkopoliittikan osalta. Komissio järjestää edelleen yhdessä muiden yhteisön toimielinten kanssa sellaisia erilaisia tilaisuuksia ja sidosryhmien foorumeja, joissa keskustellaan erilaisista strategioista, annetaan tietoja, esitetään uusia ideoita ja vaihdetaan parhaita käytänteitä. Eri tutkimuksista⁸ käy jatkuvasti ilmi, että eurooppalaisten tietoisuus kestävään kehitykseen liittyvistä kysymyksistä on korkealla tasolla. Haasteena on saada tietoisuus muuttamaan käyttäytymistottumuksia kestävämmiksi. Tiedotusta on kohdennettava kansalliselle ja paikalliselle tasolle, ja jäsenvaltioilla on tässä keskeinen asema.**
-

Toimijoiden mobilisointi ja onnistuneiden ratkaisujen moninkertaistaminen

EU ja sen jäsenvaltiot ovat keskeisessä asemassa, mutta ne eivät voi olla eikä niiden tulisi olla ainoita kestävän kehityksen puolestapuhujia. Myös yritysten, alue- ja paikallisviranomaisten, kansalaisjärjestöjen, työmarkkinaosapuolten, yliopistojen, koulujen, yksityishenkilöiden ja kuluttajien on toteutettava toimia kestävän kehityksen puolesta. Edistyminen edellyttää

⁸ Ks. Eurobarometri.

yrityksiltä sekä paikallisilta ja alueellisilta elimiltä ja viranomaisilta valtavia luomis- ja markkinointivoimia.

Yhä useammat yritysjohtajat ymmärtävät, että kestävä kehitys kannattaa. Kaikkein menestyksekkäimmät yritykset katsovat, että kestävä kehityksen huomioon ottaminen lisää investointeja uusiin teknologioihin, prosesseihin ja kuluttajien haluamiin tuotteisiin⁹. He ymmärtävät, että liiketoiminnan kannalta on järkevää tehdä etukäteissuunnitelmia ja tietää, mihin tulevaisuudessa kannattaa investoida. He tietävät, että mahdollisuuksia on olemassa, jos meillä on selkeä visio esim. vähän hiilidioksidipäästöjä synnyttävän talouden luomiseksi. He tietävät voivansa vaikuttaa niihin, joilta he hankkivat tuotantopanoksensa. He tarvitsevat kuitenkin toimiaan varten vakaan sääntelykehityksen.

Myös työmarkkinaosapuolilla on tärkeä asema. Työntekijöiden ja työnantajien välinen aktiivinen vuoropuhelu on tärkeää kestävä kehityksen sosiaalisiin ulottuvuuksiin (työn organisointi, ammattitaito, koulutus, tasavertaiset mahdollisuudet) liittyvien ongelmien ratkaisemiseksi.

Lisäksi monet aluehallinnot ja kunnat ovat lisänneet pyrkimyksiään löytää käytännön ratkaisuja ongelmiinsa. Koska ne ovat usein julkisten palvelujen tarjoajia (julkinen liikenne, sähköntuotanto, jätehuolto, varattomista huolehtiminen jne.), niillä on hyvät mahdollisuudet saada muutoksia aikaan ruohonjuuritasolla. Näiltä osin saavutetusta edistyksestä on otettava oppia. Hyviä esimerkkejä on runsaasti.

Keskeiset toimenpiteet

Komissio

- **kehottaa Euroopan yritysjohtajia ja muita keskeisiä osapuolia sitoutumaan viipymättä tarkastelemaan poliittisten johtajien kanssa keskipitkän ja pitkän aikavälin politiikkoja kestävä kehityksen periaatteiden huomioon ottamiseksi ja tekemään kunnianhimoisia ehdotuksia, jotka ylittävät lainsäädännössä edellytetyt vähimmäisvaatimukset. Tällainen aloite vastaa hyvin komission pyrkimyksiä kannustaa yrityksiä sosiaaliseen vastuuseen ja täydentää työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan kanssa käytävää vuoropuhelua. Komissio tekee yhteistyötä puheenjohtajavaltion kanssa tarkastellakseen parhaita tapoja edetä tässä prosessissa.**
- **pyytää muilta EU:n toimielimiltä ja organisaatioilta ehdotuksia siitä, kuinka parhaat alue- ja paikallisviranomaisten tekemät kestävä kehityksen mukaiset aloitteet voitaisiin palkita.**

4. PÄÄTELMÄT

Parempi elämä, suurempi sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja uusien innovatiivisten tuotannonalojen synty ovat kaikki mahdollisia. Eurooppa voi tarkoituksenmukaista politiikkaa harjoittamalla toimia tässä esimerkkinä koko maailmassa. Voimme kuitenkin hyödyntää näitä mahdollisuuksia ainoastaan, jos ratkaisemme nyt elintapojemme aiheuttamat uhat kestäväälle

⁹ Esim. monista tutkimuksista on käynyt ilmi, että ympäristönhoidon ja taloudellisten tulosten välillä on myönteinen yhteys. Kestävyytensä kannalta parhaimmiksi katsotuilla 50 yrityksellä on keskimääräistä korkeampi luottokelpoisuusluokitus.

kehitykselle. Kestämättömien kehityssuuntausten muuttaminen kestäviksi on välttämätöntä ja se on mahdollista saavuttaa, kuten useista ympäri maailmaa havaituista esimerkeistä voidaan todeta.

EU:n kestävän kehityksen strategian uudelleentarkastelun tarkoituksena on saada EU:n toimielimet, jäsenvaltiot ja yritykset sekä kansalaiset ja niitä edustavat järjestöt tukemaan yhtä selkeää visiota ja poliittista toimintakehystä. Sen vuoksi komissio pyytää neuvostoa ja parlamenttia vahvistamaan ehdotetun lähestymistavan, pyrkimään viipymättä kehittämään asianomaisia toimia ja tekemään läheistä yhteistyötä valmistautuessaan kesäkuussa 2006 kokoontuvaan Eurooppa-neuvostoon, jotta yhteiselle strategialle saataisiin voimakas ja laaja tuki.

LIITE I

JULKILAUSUMA KESTÄVÄN KEHITYKSEN PÄÄPERIAATTEISTA

Kestävä kehitys on perustamissopimuksessa vahvistettu Euroopan yhteisön kaikkien politiikkojen eräs päätavoite. Kestävällä kehityksellä tavoitellaan sekä nykyisten että tulevien sukupolvien elämänlaadun jatkuvaa parantamista maapallolla. Sillä pyritään turvaamaan maapallon kyky ylläpitää elämää kaikissa muodoissa. Kestävä kehitys perustuu demokratian ja oikeusvaltion periaatteisiin sekä perusoikeuksien, myös vapauden ja yhtäläisten mahdollisuuksien, kunnioittamiseen. Se luo sukupolvien sisäistä ja niiden välistä yhteisvastuullisuutta. Sillä pyritään edistämään dynaamista taloutta, täystyöllisyyttä, korkeaa koulutustasoa, terveyden suojelua, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta sekä ympäristönsuojelua rauhanomaisessa ja turvallisessa maailmassa kulttuurista moninaisuutta kunnioittaen.

Jotta nämä päämäärät saavutettaisiin Euroopassa ja maailmanlaajuisesti, Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot pyrkivät noudattamaan yksin ja kumppaneidensa kanssa seuraavia tavoitteita ja periaatteita sekä toteuttamaan ne:

Tärkeimmät tavoitteet

YMPÄRISTÖNSUOJELU

Turvataan maapallon kyky ylläpitää elämää sen kaikissa muodoissa, otetaan huomioon planeettamme luonnonvarojen rajallisuus sekä varmistetaan ympäristönsuojelun ja ympäristön laadun parantamisen korkea taso. Tavoitteena on myös estää ja vähentää ympäristön saastumista sekä edistää kestävällä tuotannolla ja kulutuksella katkaisemaan talouskasvun ja ympäristön pilaantumisen välistä yhteyttä.

SOSIAALINEN OIKEUDENMUKAISUUS JA YHTEENKUULUVUUS

Edistetään demokraattista, terveyttä ylläpitävää, turvallista ja oikeudenmukaista, sosiaaliseen osallisuuteen ja yhteenkuuluvuuteen perustuvaa yhteiskuntaa, jossa kunnioitetaan perusoikeuksia ja kulttuurista moninaisuutta, varmistetaan sukupuolten välinen tasa-arvo ja torjutaan kaikenlaista syrjintää.

TALOUDELLINEN HYVINVOINTI

Edistetään vaurasta, innovatiivista, osaavaa, kilpailukykyistä ja ekotehokasta taloutta, joka takaa korkean elintason sekä täystyöllisyyden ja laadukkaita työpaikkoja koko Euroopan unionin alueella.

KANSAINVÄLISTEN VELVOITTEIDEN TÄYTTÄMINEN

Rohkaistaan demokraattisten instituutioiden perustamista ja puolustetaan niiden vakautta kaikkialla maailmassa rauhan, turvallisuuden ja vapauden periaatteiden pohjalta. Edistetään kestävästä kehitystä aktiivisesti ja maailmanlaajuisesti ja varmistetaan, että Euroopan unionin sisä- ja ulkopoliittikat ovat sopusoinnussa maailmanlaajuisen kestävästä kehityksen ja unionin kansainvälisten velvoitteiden kanssa.

Politiikkojen pääperiaatteet

PERUSOIKEUKSIEN EDISTÄMINEN JA SUOJELEMINEN

Ihmisten on oltava Euroopan unionin politiikkojen keskipisteessä. Siihen päästään edistämällä perusoikeuksia, torjumalla kaikenlaista syrjintää sekä osallistumalla köyhyyden vähentämiseen ja sosiaalisen syrjäytymisen poistamiseen maailmanlaajuisesti.

SUKUPOLVIEN SISÄINEN JA NIIDEN VÄLINEN YHTEISVASTUU

Nykympolvien tarpeisiin on voitava vastata vaarantamatta tulevien polvien mahdollisuutta vastata omiin tarpeisiinsa niin Euroopan unionissa kuin muuallakin maailmassa.

AVOIN JA DEMOKRAATTINEN YHTEISKUNTA

On turvattava kansalaisten oikeus saada tietoa ja tarvittaessa saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi. Samoin on kehitettävä tarkoituksenmukaisia kuulemiskeinoja ja osallistumiskanavia kaikille sidosryhmille ja järjestöille.

KANSALAISTEN OSALLISTUMINEN

On parannettava kansalaisten mahdollisuuksia osallistua päätöksentekoon. Kestävästä kehitystä koskevaa tiedotusta ja valistusta on parannettava. Kansalaisille on tiedotettava heidän toimintansa vaikutuksista ympäristöön sekä vaihtoehtoisista kestävämmistä valinnoista.

YRITYSTEN JA TYÖMARKKINAOSAPUOLTEN OSALLISTUMINEN

On vahvistettava yhteiskunnallista vuoropuhelua, yritysten sosiaalista vastuuta sekä yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuuksia, jotta yhteistyötä edistämällä ja vastuuta yhteisesti ottamalla saataisiin aikaan kestäviä tuotanto- ja kulutusmalleja.

POLITIIKKOJEN JA HALLINTOTAPOJEN YHDENMUKAISUUS

Tavoitteena on lisätä yhdenmukaisuutta kaikkien Euroopan unionin politiikkojen välillä sekä paikallisten, alueellisten, kansallisten ja maailmanlaajuisen toimien välillä, jotta niiden avulla voitaisiin paremmin edistää kestävästä kehitystä.

POLITIIKKOJEN YHDENTÄMINEN

Edistetään taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristönäkökohtien yhdentämistä siten, että ne ovat keskenään yhdenmukaisia ja vahvistavat toinen toisiaan. Tähän päästään hyödyntämällä täysipainoisesti välineitä, joilla lainsäädäntöä pyritään parantamaan, kuten tasapuolista vaikutustenarviointia ja sidosryhmien kuulemista.

PARHAAN SAATAVILLA OLEVAN TIEDON KÄYTTÄMINEN

On varmistettava, että politiikkoja laaditaan, arvioidaan ja toteutetaan parhaan saatavilla olevan tiedon perusteella ja että politiikat ovat taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristön kannalta järkeviä ja kustannustehokkaita.

ENNALTA VARAUTUMISEN PERIAATE

Tieteellisesti epävarmoissa tapauksissa on sovellettava asiaan kuuluvia arviointimenettelyjä ja ennalta ehkäiseviä toimia, jotta vältettäisiin ihmisten terveyteen ja ympäristöön kohdistuvat vahingot.

AIHEUTTAMISPERIAATE

On varmistettava, että hinnat vastaavat tuotannosta ja kulutuksesta yhteiskunnalle tosiasiallisesti aiheutuvia kustannuksia ja että saastuttajat maksavat ihmisten terveydelle ja ympäristölle aiheuttamastaan vahingosta.

LIITE 2

KESTÄVÄN KEHITYKSEN STRATEGIAN ETENEMINEN – TAVOITTEET TOIMINTAPERIAATTEET JA TOIMET

Tässä liitteessä esitellään joukko kestävästä kehityksestä tukevia keskeisiä EU-strategioita, toimintasuunnitelmia ja muita aloitteita. Mahdolliset toiminnalliset tavoitteet mainitaan erikseen. Monet jäsenvaltiot ovat lisäksi laatineet omat kestävästä kehityksestä strategiansa ja toimintasuunnitelmansa. Useilla aloilla parhaat edellytykset muutoksen aikaansaamiseen onkin juuri jäsenvaltioilla, ja EU voi tukea ja täydentää jäsenvaltioiden toimia, helpottaa parhaiden käytänteiden vaihtoa ja toimia yhteystahona edistymistä arvioitaessa ja uusia toimia kehitettäessä.

Kestävästä kehityksestä strategia muodostaa strategisen poliittisen toimintakehyksen sille, kuinka parhaiten voimme vaikuttaa tärkeimpiin kestävästä kehityksestä vastaisiin suuntauksiin. Sen olennainen osa on eri suuntausten kytkeminen toisiinsa. Tiedonannon tekstiosassa määritellyt keskeiset tavoitteet kytkeytyvät toisiinsa moninaisin tavoin. Hyvä esimerkki tästä on se, että lisäämällä uusiutuvien energiamuotojen käyttöä torjumme myös samalla ilmastonmuutosta. Vastaavasti parantamalla maankäyttöä, lisäämällä liikenteen kestävyyttä ja muuttamalla energiamalleja suojaamme biologista monimuotoisuutta. Eri strategioita ja toimintasuunnitelmia ei näin ollen pitäisi tarkastella toisistaan erillään. Jokainen niistä vaikuttaa omalla tavallaan ongelmien ratkaisuun muilla aloilla. On tärkeää, että nämä yhteydet ymmärretään hyvin ja työstetään poliittisia vastauksia, joissa eri osa-alueet nivoutuvat yhteen niin, että kaikki hyötyvät. Kehityssuuntausten kytkeminen toisiinsa on seikka, jota on vielä kehiteltävä edelleen. Komissio arvioi kaikkien merkittävien uusien poliittisten aloitteidensa vaikutukset.

1. ILMASTONMUUTOKSEN HALLINTA

Yleinen tavoite

Ilmastonmuutoksen ja siitä yhteiskunnalle aiheutuvien kustannusten rajoittaminen

Toiminnalliset tavoitteet:

- Maaliskuussa 2005 Eurooppa-neuvosto vahvisti päämääräkseen, että **maapallon keskimääräinen pintalämpötila nousee enintään 2°C** suhteessa esiteollisella kaudella vallinneeseen tasoon¹⁰ ja että sen vuoksi maailmanlaajuisten rajoittamis- ja vähentämisponnistelujen tavoitteena olisi oltava alle 550 ppm:n CO₂-pitoisuus.
- Kaikki EU-15:n jäsenvaltiot ja useimmat EU-25:n jäsenvaltioista ovat sitoutuneet Kioton pöytäkirjan mukaisesti tavoitteeseen vähentää kasvihuonekaasuja vuosiin 2008–2012 mennessä. **EU-15:n osalta tavoitteena on vähentää päästöjä 8 prosenttia vuoden 1990 tasosta.**
- Edistääkseen tämän Eurooppa-neuvoston maaliskuussa 2005 hyväksymän lopullisen tavoitteen saavuttamista EU aikoo yhdessä muiden osapuolten kanssa pohtia strategioita, joilla **tarvittavat kasvihuonekaasupäästöjen vähennykset saataisiin aikaan**, ja selvittää tässä yhteydessä tapoja, joilla kehittyneiden maiden ryhmä voisi saavuttaa vuoteen 2020 mennessä 15–30 prosentin vähennykset Kioton pöytäkirjassa tarkoitettuun lähtötasoon verrattuna.

Esimerkkejä keskeisistä toimenpiteistä: käynnissä ja suunnitteilla oleva toiminta

- EU:n ilmastonmuutoksen kehittyminen vuoden 2012 jälkeisellä kaudella. Tiedonanto annettu helmikuussa 2005, KOM(2005) 35 lopullinen.
http://europa.eu.int/comm/environment/climat/future_action.htm
- Eurooppalaisen ilmastonmuutosohjelman (ECCP) toinen vaihe. Käynnistetty lokakuussa 2005.
<http://europa.eu.int/comm/environment/climat/eccp.htm>
- EU:n kasvihuonekaasujen päästökauppajärjestelmä, hyväksytty tammikuussa 2005, direktiivi 2003/87/EY
<http://europa.eu.int/comm/environment/climat/emission.htm>
- Maapallon havainnointijärjestelmän (*Global Earth Observation System of Systems*, GEOSS) kymmenvuotinen täytäntöönpanosuunnitelma 2005–2015.
http://europa.eu.int/comm/research/environment/newsanddoc/article_2211_en.htm

¹⁰ Lähteet: IPCC 2nd Assessment Report; neuvoston päätelmät 1996; KOM(2005) 35 lopullinen, s. 3; Eurooppa-neuvoston päätelmät, maaliskuu 2005.

- Vihreä kirja energiatehokkuudesta, KOM(2005) 265 lopullinen. Hyväksytty kesäkuussa 2005.
http://europa.eu.int/comm/energy/efficiency/doc/2005_06_green_paper_book_en.pdf
- Energiatehokkuutta koskeva toimintasuunnitelma. Tarkoitus hyväksyä 2006.
http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/cnc/2000/com2000_0247en01.pdf
- Uudet ja uusiutuvat energialähteet. Uusiutuvista energialähteistä tuotettavan sähkön tukea käsittelevä tiedonanto, joka perustuu direktiivin 2001/77/EY täytäntöönpanoon. KOM(2005)627
http://europa.eu.int/comm/energy/res/legislation/electricity_en.htm
- Biomassaa koskeva toimintasuunnitelma. Hyväksytty joulukuussa 2005.
http://europa.eu.int/comm/energy/res/biomass_action_plan/index_en.htm
- ”Sustainable energy Europe” -kampanja.
<http://www.sustenergy.org/>

2. HYVÄN TERVEYDEN EDISTÄMINEN – KANSANTERVEYS

Yleiset tavoitteet

Hyvän kansanterveyden edistäminen ja suojan parantaminen terveysuhkia vastaan

Toiminnalliset tavoitteet:

- Parannetaan **suojaa terveysuhkia vastaan** kehittämällä valmiuksia vastata uhkiin koordinoitulla tavalla.
- Parannetaan **edelleen elintarvike- ja rehulainsäädäntöä** elintarvikkeiden pakkausmerkintöjen uudelleentarkastelu mukaan luettuna.
- Edistetään **edelleen tiukkoja eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevia normeja** sekä EU:ssa että kansainvälisesti.
- Pidetään aisoissa ehkäistävissä olevien elintapasairauksen yleistymisen **terveyttä edistävillä ja ennaltaehkäisevillä** toimilla.
- Varmistetaan vuoteen 2020 mennessä, että kemikaaleja tuotetaan, käsitellään ja käytetään sellaisilla tavoilla, joista **ei aiheudu merkittäviä uhkia ihmisten terveydelle** ja ympäristölle.
- Parannetaan **tiedottamista ympäristön pilaantumisesta** ja epäedullisista terveysvaikutuksista.

Esimerkkejä keskeisistä toimenpiteistä: käynnissä ja suunnitteilla oleva toiminta

- Yleinen terveysstrategia terveyden ja kuluttajansuojan alan toimintaohjelman (2007–2013) jatkoksi, KOM(2005) 115 lopullinen.
http://europa.eu.int/comm/dgs/health_consumer/index_en.htm

- Tautien ehkäisyn ja valvonnan eurooppalainen keskus, perustettu 2005 asetuksella (EY) N:o 851/2004.
http://europa.eu.int/comm/health/ph_overview/strategy/ecdc/ecdc_en.htm
- HI-virus/aids-strategia. Tarkoitus hyväksyä vuoden 2005 lopussa.
[http://europa.eu.int/comm/development/body/theme/human_social/docs/health/Programme%20for%20Action%20\(EN\).pdf#zoom=100](http://europa.eu.int/comm/development/body/theme/human_social/docs/health/Programme%20for%20Action%20(EN).pdf#zoom=100)
http://europa.eu.int/comm/health/ph_overview/strategy/ecdc/ecdc_en.htm
- Tiedonanto influenssapandemiaa koskevista valmiuksista, KOM(2005) 607 lopullinen.
http://europa.eu.int/comm/health/ph_threats/com/Influenza/COMM_PDF_COM_2005_06_07_F_EN_ACTE.pdf
- Tiedonanto kansanterveydellisiä hätätilanteita koskevista yleisistä valmiuksista, KOM(2005) 605 lopullinen.
http://europa.eu.int/comm/health/ph_threats/com/Influenza/COMM_PDF_COM_2005_06_05_F_EN_ACTE.pdf
- Suositus, joka koskee potilasturvallisuuden parantamista terveydenhoitoon liittyviä infektioita ehkäisemällä ja torjumalla. Tarkoitus antaa 2006.
http://europa.eu.int/comm/health/ph_threats/com/comm_diseases_cons01_en.htm
http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/cnc/2004/com2004_0301en01.pdf
- Elintarviketurvallisuudesta annettuun valkoiseen kirjaan liittyvä seuranta ja täytäntöönpano, KOM(1999) 719.
http://europa.eu.int/comm/food/food/intro/white_paper_en.htm
http://europa.eu.int/comm/dgs/health_consumer/library/pub/pub06_en.pdf
- Eläinten terveyttä koskeva strategia – Eläinten suojelua ja hyvinvointia koskeva yhteisön toimintasuunnitelma 2006–2010. Tarkoitus hyväksyä 2007.
http://europa.eu.int/comm/food/animal/diseases/strategy/index_en.htm
- Euroopan ympäristöterveystoimintasuunnitelma (2004–2010), KOM(2004) 416 lopullinen.
http://europa.eu.int/comm/environment/health/index_en.htm
- Neuvoston asetus kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), KOM(2003) 644.
<http://europa.eu.int/comm/environment/chemicals/reach.htm>
http://europa.eu.int/comm/enterprise/reach/index_en.htm

3. SOSIAALISEN SYRJÄYTYMISEN TORJUNTA JA VÄESTÖRAKENTEEN MUUTOKSEN HALLINTA

Yleinen tavoite

Sosiaalista osallisuutta edistävän yhteiskunnan luominen

Toiminnalliset tavoitteet:

- Asetetaan edelleen EU:n erityistavoitteita **köyhyysuhan alla** elävien ihmisten määrän vähentämiseksi vuoteen 2010 mennessä kiinnittäen erityistä huomiota tarpeeseen vähentää lapsiköyhyyttä, avoimen koordinoitimenetelmän puitteissa.
- Tuetaan jäsenvaltioiden ponnisteluja **nykyaikaistaa sosiaaliturvaa** niin, että väestön ikääntyminen otetaan huomioon.
- **Lisätään merkittävästi naisten ja vanhemman työväestön osallistumista työmarkkinoille** asetettujen tavoitteiden mukaisesti sekä lisätään maahanmuuttajien työllistyvyyttä vuoteen 2010 mennessä.
- **Kehitetään edelleen laillista maahanmuuttoa koskevaa EU:n politiikkaa** ja sen ohella politiikkoja, joilla helpotetaan maahanmuuttajien ja heidän perheidensä kotouttamista.
- Jatketaan **elinikäisen oppimisen** soveltamista ja puolitetaan vuoteen 2010 mennessä niiden vain peruskoulun suorittaneiden 18–24-vuotiaiden lukumäärä, jotka eivät jatka opintojaan.

Jäsenvaltiot ovat tärkeimmät toimijat näiden tavoitteiden saavuttamisen kannalta. EU voi tukea ja täydentää jäsenvaltioiden toimia, helpottaa parhaiden käytänteiden vaihtoa ja toimia yhteystahona edistymistä arvioitaessa ja uusiin toimiin kannustettaessa. Sosiaalisessa toimintaohjelmassa esitetään pääpiirtein EU:n toimet, joiden tavoitteena on täystyöllisyys ja osallistava yhteiskunta.

Komissio ja neuvosto¹¹ ovat hahmotelleet strategian väestön ikääntymisestä talousarvioon kohdistuvien vaikutusten hallitsemista varten; sen mukaan jäsenvaltioiden olisi pienennettävä julkista velkaansa tarvittavalla määrällä ja suoritettava kattavia työmarkkinauudistuksia, joihin kuuluvat myös erityisesti vanhemman työväestön ja naisten työllisyyden parantamiseen tähtäävät vero- ja etuusjärjestelmät sekä kunnianhimoiset eläkejärjestelmien uudistukset julkiseen talouteen kohdistuvien paineiden hillitsemiseksi.

Esimerkkejä keskeisistä toimenpiteistä: käynnissä ja suunnitteilla oleva toiminta

- Sosiaalista suojelua ja integraatiota koskeva avoin koordinoitimenetelmä. Toteutusvaiheessa.
http://europa.eu.int/comm/employment_social/social_protection/index_en.htm
- Työllisyyttä ja sosiaalista yhteisvastuuta koskeva yhteisön toimintaohjelma (Progress), 2007–2013. Tarkoitus hyväksyä 2006. http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/pdf/2004/com2004_0488en01.pdf
- Koulutusta koskeva avoin koordinoitimenetelmä (Koulutus 2010). Toteutusvaiheessa. http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/pdf/2004/com2004_0488en01.pdf

¹¹ Euroopan unionin neuvosto (2001): *Julkisen talouden vaikutus kasvuun ja työllisyyteen: laadun ja kestävyuden parantaminen*, komission ja neuvoston (Ecofin) laatima selvitys Eurooppa-neuvostolle (Tukholma 23. ja 24. maaliskuuta 2001), 6997/01; Euroopan komissio (2000): *Tiedonanto – julkisen talouden vaikutus kasvuun ja työllisyyteen: laadun ja kestävyuden parantaminen*, KOM(2000) 846.

- Integroitu toimintaohjelma elinikäisen oppimisen alalla 2007-2013, KOM(2004) 474. Tarkoitus hyväksyä 2006.
http://europa.eu.int/comm/education/programmes/newprog/index_en.html
- Tiedonanto Euroopan tulevasta väestörakenteesta. Tarkoitus antaa 2006.
http://europa.eu.int/comm/employment_social/social_situation/green_paper_en.html
- Terveys- ja turvallisuusstrategia 2007–2012, tiedonanto on tarkoitus antaa 2006.
http://europa.eu.int/comm/dgs/employment_social/index_en.htm
- Etenemissuunnitelma naisten ja miesten tasa-arvon edistämiseksi, tiedonanto on tarkoitus antaa 2006.
http://europa.eu.int/comm/employment_social/gender_equality/index_en.html
- Syrjinnän torjuminen ja yhdenvertaiset mahdollisuudet kaikille. Tiedonanto, KOM(2005) 224. Eurooppalainen teemavuosi 2007.
http://europa.eu.int/comm/employment_social/fundamental_rights/index_en.htm
- Köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen. Eurooppalainen teemavuosi 2010.
http://europa.eu.int/comm/employment_social/social_inclusion/index_en.htm
- Uuden sukupolven rakenne- ja koheesiorahastot, hyväksytty 2004. KOM(2004) 493, KOM(2004) 494 ja KOM(2004) 495.
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/2007/index_en.htm
- Ehdotus Euroopan muuttoliikkeiden seurantakeskuksen perustamiseksi. Tarkoitus hyväksyä 2005.
http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/immigration/doc_immigration_intro_en.htm
- Vihreä kirja Euroopan muuttoliikkeiden verkoston tulevaisuudesta, KOM(2005) 606. Annettu 2005.
<http://www.european-migration-network.org/>
- Tiedonannon ”Yhteinen toimintasuunnitelma kotouttamiselle: Puitteet kolmansien maiden kansalaisten kotouttamiselle Euroopan unionissa”, KOM(2005) 389 lopullinen, seuranta.
http://europa.eu.int/comm/justice_home/funding/inti/funding_inti_en.htm
http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/en/com/2005/com2005_0389en01.pdf
- Toimintasuunnitelma ihmiskaupan torjumiseksi. Hyväksytään vuoden 2005 lopussa.
http://europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/crime/trafficking/fsj_crime_human_trafficking_en.htm

4. LUONNONVAROJEN PAREMPI HALLINTA

Yleinen tavoite

Suojataan maapallon kykyä pitää yllä elämää sen kaikissa muodoissa, kunnioitetaan maapallon luonnonvarojen rajallisuutta sekä edistetään kestävää tuotantoa ja kulutusta tavoitteena katkaista yhteys taloudellisen kasvun ja ympäristön tilan heikkenemisen väliltä.

Toiminnalliset tavoitteet:

- **Parannetaan luonnonvarojen tuottavuutta:** Pyrkimyksenä on saada enemmän tuottoa kutakin käytettyä luonnonvarayksikköä kohden ja vähentää tästä käytöstä aiheutuvia ympäristöhaittoja (haitalliset päästöt ilmaan, veteen ja maaperään, maan ja muiden luonnonvarojen liikkakäyttö).
- Parannetaan **uusiutuvien luonnonvarojen**, kuten kalavarojen, biologisen monimuotoisuuden, metsien, veden, ilman, maaperän ja ilmaston, hallintaa ja vältetään niiden liikkakäyttöä, ennallistetaan heikentyneet meriekosysteemit vuoteen 2015 mennessä maailman kestävä kehityksen huippukokouksessa hyväksytyyn Johannesburgin toimintasuunnitelman mukaisesti; tähän sisältyy myös **kalasaaliin saaminen suurimmalle mahdolliselle kestäväälle tasolle** vuoteen 2015 mennessä.
- **Mietitään, kuinka EU:n energiankulutusta voitaisiin vähentää** vuoteen 2020 mennessä ottaen huomioon, että energiankulutusta on arvioitu voitavan vähentää 20 prosenttia kustannustehokkaasti. Komissio on avaamassa keskustelua tästä asiasta.
- Energiankulutuksesta 12 prosenttia perustuu uusiutuviin lähteisiin vuoteen 2010 mennessä.
- EU-25:n **sähkön kulutuksesta** 21 prosenttia **perustuu uusiutuviin energialähteisiin** vuoteen 2010 mennessä. Tämä on perusta kansallisille ohjeellisille tavoitteille.
- **Pysäytetään biologisen monimuotoisuuden heikkeneminen** EU:ssa ja myötävaikutetaan siihen, että maailmanlaajuisesti biologisen monimuotoisuuden heikkeneminen vähenee merkittävästi vuoteen 2010 mennessä.
- **Natura 2000 –ohjelman täytäntöönpano ja hallinnointi:** alueet hyväksytyt vuoteen 2006 mennessä (merialueet 2010); alueet nimetty ja tehokkaasti hoidettuja vuoteen 2010 mennessä (merialueet 2012).
- Katkaistaan **teknologian kehitystä hyväksi käyttäen** yhteys taloudellisen kasvun ja ympäristöpaineiden väliltä.

Esimerkkejä keskeisistä toimenpiteistä: käynnissä ja suunnitteilla oleva toiminta

- Ympäristöteknologioita koskeva toimintasuunnitelma, KOM(2004) 38 lopullinen. Määritellään jäsenvaltioiden ja alan keskeisten toimijoiden kanssa edellytykset vahvistaa keskeisille tuotteille ympäristönsuojelutavoitteet vuoteen 2007 mennessä.
<http://europa.eu.int/comm/environment/etap/>
<http://europa.eu.int/comm/environment/docum/9842sm.htm>
- Kestävä tuotantoa ja kulutusta koskeva toimintasuunnitelma. Tarkoitus hyväksyä 2007.
http://europa.eu.int/comm/environment/index_en.htm
- Luonnonvarojen kestävä käytön temaattinen strategia. Hyväksytty joulukuussa 2005.
<http://europa.eu.int/comm/environment/natres/>
- Jätteiden syntymisen ehkäisemisen ja kierrätyksen temaattinen strategia. Hyväksytty joulukuussa 2005.
<http://europa.eu.int/comm/environment/waste/strategy.htm>

- Yhdennetty tuotepolitiikka, jatkotoimi tiedonannolle KOM(2003) 302.
<http://europa.eu.int/comm/environment/ipp/home.htm>
- Julkisten hankintojen ”vihreyttäminen”, mihin sisältyy myös vuoden 2005 lopulla tehtäväksi suunniteltu direktiiviehdotus puhtaita ja energiatehokkaita ajoneuvoja koskevista julkisista hankinnoista. Lisäksi selvitetään vuoteen 2007 mennessä jäsenvaltioiden kanssa, kuinka vihreitä julkisia hankintoja voitaisiin parhaiten lisätä muidenkin tärkeiden tuoteryhmien kohdalla.
<http://europa.eu.int/comm/environment/gpp/index.htm>
- Maaseudun kehittämisen strategiset suuntaviivat, kansalliset strategiat ja maaseudun kehittämisohjelmat kaudelle 2007–2013, KOM(2005) 304.
Hyväksytty 2005.
http://europa.eu.int/comm/agriculture/capreform/rdguidelines/index_en.htm
- Maaperää koskeva temaattinen strategia. Tarkoitus hyväksyä 2006.
<http://europa.eu.int/comm/environment/waste/strategy.htm>
<http://europa.eu.int/comm/environment/soil/>
- Ilman pilaantumista koskeva temaattinen strategia, KOM(2005) 446 lopullinen.
Hyväksytty syyskuussa 2005.
<http://europa.eu.int/comm/environment/air/cafe/>
- Meriympäristön suojelu mukaan luettuna meriympäristön suojelua ja säilyttämistä ja muita toimia koskeva temaattinen strategia. Hyväksytty 2005.
<http://europa.eu.int/comm/environment/water/marine.htm>
- EU:n vesipolitiikan puitedirektiivi – yhdennetty vesienhoitosuunnitelma, direktiivin 2000/60/EY täytäntöönpano.
http://europa.eu.int/comm/environment/water/water-framework/index_en.html
- EY:n biologista monimuotoisuutta koskeva strategia. Hyväksytty 1998. Biologista monimuotoisuutta koskevaa strategiaa käsittelevä tiedonanto on tarkoitus antaa 2006.
http://europa.eu.int/comm/environment/nature/nature_conservation/natura_2000_network/managing_natura_2000/index_en.htm
- Monivuotisten ympäristösopimusten täytäntöönpano. Parhaillaan käynnissä.
http://europa.eu.int/comm/environment/international_issues/agreements_en.htm
- Meriasioita käsittelevä vihreä kirja. Tarkoitus antaa vuoden 2006 alussa.
http://europa.eu.int/comm/fisheries/maritime/index_en.htm
- Vihreän diplomatian verkosto. Toteutusvaiheessa.
http://europa.eu.int/comm/external_relations/env/
- EU:n metsiä koskeva toimintasuunnitelma. Tarkoitus hyväksyä 2006.
http://europa.eu.int/comm/agriculture/index_en.htm

5. KESTÄVÄMPI LIIKENNE

Yleinen tavoite

Varmistetaan, että liikennejärjestelmämme täyttävät yhteiskunnan taloudelliset ja sosiaaliset tarpeet, ja samalla minimoidaan niistä talouteen, yhteiskuntaan ja ympäristöön kohdistuvat ei-toivotut vaikutukset.

Toiminnalliset tavoitteet:

- Parannetaan liikenteen **kysynnän hallintaa** tavoitteena vähentää liikenteen kasvun kielteisiä vaikutuksia.
- Saadaan liikenteen energiankulutus kestäväälle, muita aloja vastaavalle tasolle ja **vähennetään liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä** suhteellisesti enemmän kuin sen energiankulutusta.
- **Vähennetään liikenteen epäpuhtauspäästöjä** tasolle, jolla ihmisten terveyteen tai ympäristöön kohdistuvat vaikutukset ovat mahdollisimman vähäiset.
- Varmistetaan osana kokonaisvaltaista politiikkaa, että uusien autojen **CO₂-päästöt** laskevat keskimäärin **140 g:aan/km vuosiin 2008/2009** mennessä ja **120 g:aan/km vuoteen 2012** mennessä.
- Panostetaan siihen, että kevyille hyötyajoneuvoille voitaisiin **ottaa käyttöön Euro V -päästönormit** ja raskaille ajoneuvoille Euro VI –normit.
- Varmistetaan, että 5,75 prosenttia liikenteen polttoaineesta on **biopolttoaineita** vuoteen 2010 mennessä.
- Vähennetään **liikennemelua** sekä melun synty lähteillä että heikentämistoimin, jotta kokonaisaltistuksesta aiheutuvat terveysvaikutukset saataisiin mahdollisimman pieniksi.
- Lisätään **liikenneturvallisuutta** parantamalla tieinfrastruktuuria, kannustamalla tienkäyttäjää vastuullisuuteen ja parantamalla ajoneuvoturvallisuutta.
- **Puolitetaan maantiekäulemien määrä** vuoden 2000 tasosta vuoteen 2010 mennessä.
- Nykyaikaistetaan **julkisen henkilöliikenteen palveluja** koskeva EU:n toimintakehys alan tehokkuuden ja suorituskyvyn parantamiseksi vuoteen 2010 mennessä.

Esimerkkejä keskeisistä toimenpiteistä: käynnissä ja suunnitteilla oleva toiminta

- Valkoinen kirja ”Eurooppalainen liikennepolitiikka vuoteen 2010: valintojen aika” ja väliarviointi, KOM(2001) 370.
http://europa.eu.int/comm/energy_transport/library/lb_texte_complet_en.pdf
- Kevyiden hyötyajoneuvojen CO₂-päästöjä koskeva EU:n strategia. Tiedonanto uudistetusta strategiasta; tarkoitus antaa syyskuussa 2006.
http://europa.eu.int/comm/environment/co2/co2_home.htm

- Liikenteen biopolttoaineiden ja muiden uusiutuvien polttoaineiden käytön edistäminen, direktiivi 2003/30/EY.
http://europa.eu.int/comm/energy/res/legislation/biofuels_en.htm
http://europa.eu.int/comm/energy/res/legislation/doc/biofuels/en_final.pdf
- Puhdas kaupunkiliikenne. Civitas II –aloite käynnistettiin vuoden 2005 alussa.
http://europa.eu.int/comm/energy_transport/en/cut_en.html
<http://www.civitas-initiative.org/main.phtml?lan=en>
- Kaupunkiympäristöä koskeva temaattinen strategia. Tarkoitus hyväksyä tammikuussa 2006; käsittää myös kestävän kaupunkiliikenteen suunnitelmia koskevan toimenpiteen.
http://europa.eu.int/comm/environment/urban/home_en.htm
- Liikenneinfrastruktuurin hinnoittelu.
http://europa.eu.int/comm/transport/infr-charging/charging_en.html
- Kolmas rautatiepaketti, jolla pyritään lisäämään rautateiden suosiota liikennemuotona, hyväksytty 2004; siihen sisältyy myös KOM(2004) 140 lopullinen.
http://europa.eu.int/comm/transport/rail/package2003/new_en.htm

6. MAAILMANLAAJUISEN KÖYHYYDEN TORJUNTA JA KEHITYKSEN EDISTÄMINEN

Yleiset tavoitteet

Edistetään aktiivisesti kestävästä kehityksestä koko maailmassa ja pyritään varmistamaan, että Euroopan unionin sisä- ja ulkopolitiikat ovat yhdenmukaisia maailmanlaajuisen kestävästä kehityksestä sekä unionin kansainvälisten velvoitteiden kanssa.

Toiminnalliset tavoitteet:

EU täyttää sitoumuksensa kestävästä kehityksestä kansainvälisessä toimintakehyksessä, jonka kulmakivinä ovat kestävästä kehityksestä huippukokous (Johannesburg), Monterreyn konsensus sekä YK:n vuosituhatjulistuksen seurantakokouksen ja huippukokouksen tulokset.

EU aikoo edistää huomattavalla panoksella kehityksen vuosituhatavoitteiden toteutumista vuoteen 2015 mennessä. Näitä tavoitteita ovat:

- **Äärimmäisen köyhyyden ja nälän poistaminen**
 - Puolitetaan alle yhdellä dollarilla päivässä elävien ihmisten lukumäärä.
 - Puolitetaan nälkää näkevien ihmisten lukumäärä.
- **Peruskoulutuksen ulottaminen kaikille**
 - Varmistetaan, että kaikki tytöt ja pojat suorittavat koko perusasteen oppimäärän.
- **Sukupuolten tasa-arvon ja naisten vaikutusmahdollisuuksien edistäminen.**

- Poistetaan sukupuolten epätasa-arvo perus- ja keskiasteen koulutuksesta parhaassa tapauksessa vuoteen 2005 mennessä ja kaikilta tasoilta vuoteen 2015 mennessä.
- **Lapsikuolleisuuden vähentäminen**
 - Vähennetään kahdella kolmasosalla alle viisivuotiaiden lasten kuolleisuutta.
- **Äitien terveyden parantaminen**
 - Vähennetään äitiyskuolleisuutta kolmella neljäsosalla.
- **HI-viruksen/aidsin, malarian ja muiden tautien torjunta**
 - Pysäytetään HI-viruksen/aidsin leviäminen ja käännetään nykyinen kehityssuunta päinvastaiseksi.
 - Pysäytetään malarian ja muiden merkittävien tautien leviäminen ja käännetään nykyinen kehityssuunta päinvastaiseksi.
- **Ympäristön kestävyys varmistaminen**
 - Nivelletään kestävän kehityksen periaatteet kansallisiin politiikkoihin ja ohjelmiin. Muutetaan luonnonvarojen ehtymisen nykyinen kehityssuunta päinvastaiseksi.
 - Vähennetään puolella niiden ihmisten määrä, joilla ei ole kestävää mahdollisuutta saada puhdasta juomavettä.
 - Parannetaan merkittävästi vähintään 100 miljoonan slummien asukkaan elämän mahdollisuuksia vuoteen 2020 mennessä.
- **Globaalin kumppanuuden** luominen kehityksen edistämiseksi, ja se osana avoimen **kauppa- ja rahoitusjärjestelmän** kehittäminen edelleen.

Näitä tavoitteita varten EU erityisesti

1) kasvattaa avun määrää; 2) parantaa apunsa laatua, johdonmukaisuutta ja tuloksellisuutta; 3) panee täytäntöön EU:n Afrikka-strategian; 4) edistää konfliktien ehkäisyä; 5) panee täytäntöön EU:n kehitysyhteistyöpolitiikan – kehitysyhteistyöpolitiikkaa koskevan eurooppalaisen konsensuksen; 6) varmistaa, että Dohan kehitysohjelma saatetaan päätökseen menestyksekkäästi ja että ohjelma tukee vuosituhattavoitteita ja kestäväää kehitystä; 7) panee täytäntöön GSP Plus –järjestelmän; 8) varmistaa, että sen alueelliset ja kahdenväliset kauppasopimukset tukevat kestäväää kehitystä; 9) tukee maailmanlaajuisia kestäväää kehitystä.

Käynnissä ja suunnitteilla oleva toiminta

- Vuosituhattavoitteiden saavuttamisen nopeuttaminen, KOM(2005) 132.
http://europa.eu.int/comm/development/body/communications/communications_en.htm
- EU:n Afrikka-strategia, KOM(2005) 489.
http://europa.eu.int/comm/development/body/communications/docs/eu_strategy_for_africa_12_10_2005_en.pdf#zoom=100
- Kehityksen rahoittaminen ja avun tuloksellisuus, KOM(2005) 133.
http://europa.eu.int/comm/development/body/communications/docs/communication_133_en.pdf
- Kehitykseen vaikuttavien politiikkojen johdonmukaisuus, KOM(2005) 134.
http://europa.eu.int/comm/development/body/communications/docs/communication_134_en.pdf
- Yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvoston päätelmät: Euroopan unionin kehitysyhteistyöpolitiikka ”Eurooppalainen konsensus”, pohjana tiedonanto KOM(2005) 311.
http://europa.eu.int/comm/development/body/development_policy_statement/index_en
- Dohan kehitysohjelma. Toteutusvaiheessa.
http://europa.eu.int/comm/trade/issues/newround/doha_da/index_en.htm
- Kahdenväliset ja alueelliset kauppasopimukset (kuten talouskumppanuussopimukset AKT-maiden kanssa). Toteutusvaiheessa.
http://europa.eu.int/comm/development/body/cotonou/index_en.htm
http://europa.eu.int/comm/trade/issues/bilateral/index_en.htm
- Globalisaation hallinta - toimet
http://europa.eu.int/comm/trade/issues/global/index_en.htm
http://europa.eu.int/comm/trade/issues/global/sia/index_en.htm
http://europa.eu.int/comm/trade/issues/global/csr/index_en.htm
- EU:n sitoumusten täyttäminen kestävään kehityksen huippukokouksen, EU:n vesialan aloitteen, EU:n energia-aloitteen ja kansainvälisiä kestäviä tuotanto- ja kulutusmalleja koskevan kymmenvuotisen täytäntöönpanosuunnitelman yhteydessä.. Toteutusvaiheessa.
http://europa.eu.int/comm/environment/wssd/index_en.html

- HIV/aidsin, malarian ja tuberkuloosin torjuntaa koskeva EU:n kansainvälinen toimintaohjelma, 2007, KOM(2004) 726.
http://europa.eu.int/comm/development/body/theme/human_social/pol_health3_en.htm

LIITE 3

EU:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN STRATEGIAN UDELLEENTARKASTELU VUODEN 2005 TILANNEKATSAUS JA SUUNTAVIIVAT TULEVALLE

KOMISSIION TIEDONANTO NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN PARLAMENTILLE COM (2005) 37

Esipuhe

Kestävä kehitys on Euroopan unionin perusluonteinen tavoite, mutta se on myös maailmanlaajuinen haaste, joka koskee kumppaneitamme eri puolilla maailmaa. Se nostaa esille kysymyksen siitä, kuinka sovittaa yhteen taloudellinen kehitys, sosiaalinen yhteenkuuluvuus, oikeudenmukaisuus pohjoisen ja etelän kesken ja ympäristönsuojelu. Sen merkitys tuodaan esille Euroopan unionista tehdyssä sopimuksessa ja uudelleen Euroopan perustuslaissa, jossa kehoitetaan unionia ”*pyrkimään Euroopan kestävään kehitykseen, jonka perustana ovat tasapainoinen talouskasvu ja hintavakaus, täystyöllisyyttä ja sosiaalista edistystä tavoitteleva erittäin kilpailukykyinen sosiaalinen markkinatalous sekä korkeatasoinen ympäristönsuojelu ja ympäristön laadun parantaminen*”.

Väestörakenteessa tapahtuvien nopeiden muutosten johdosta kohdistamme tulevana vuosikymmeninä maapallon luonnonvaroihin valtavia ja yhä kasvavia paineita, mikä vaikuttaa ilmastonmuutokseen, luonnonvaroihin, biologiseen monimuotoisuuteen sekä hyvinvoinnin jakautumiseen epäsuhteisesti pohjoisen ja etelän välillä. Jotta maapalloa ohjaava taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristöön liittyvien kysymysten herkkä tasapaino voitaisiin säilyttää tuleville sukupolville, on toimittava nyt.

Euroopan tulevaisuutta voidaan tarkastella vain osana tätä maailmanlaajuista asiayhteyttä. EU on jo ponnistellut huomattavan paljon kestävästä kehityksestä edistämiseksi sekä omalla alueellaan että kansainvälisesti. Omaksumalla muutosta edistävän suhtautumistavan EU voi muuttaa ympäristönsuojelua ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta koskevat tarpeet mahdollisuuksiksi innovointiin, kasvuun ja työpaikkoihin. Kestävästä kehityksestä strategian uudelleentarkastelulla palautamme mieliin sitouksemme määritellä selkeämmin tarvittavat taloudelliset ja yhteiskunnalliset rakennemuutokset ja laatia suunnitelma ohjaamaan muutosprosessia, jotta elämänlaatu paranisi kaikkien osalta.

Tähän haasteeseen vastaaminen edellyttää unionilta koordinoitua toimintaa ja vahvaa johtajuutta. Vain niiden avulla voidaan löytää ratkaisuja, joilla voidaan saada aikaan kestävä muutos Euroopan ja koko muun maailman kansoille.

Tämän vuoksi Euroopan unioni sitoutui uuden vuosituhatvuoden alkaessa vaatimaan muutosohjelmaan varmistaakseen sen, että vihdoin alamme myöntää kestävämmien taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristöä koskevien kehityssuuntausten olemassaolon. Vuonna 2000 vahvistettiin Lissabonin strategian yhteydessä taloudellisia ja sosiaalisia uudistuksia koskeva kunnianhimoinen ohjelma dynaamisen ja kilpailukykyisen osaamistalouden luomiseksi. Vuonna 2001 Göteborgissa kokoontunut Eurooppa-neuvosto esitteli laajan kestävästä kehityksestä strategian, ja sen ulkoinen ulottuvuus määriteltiin Barcelonassa vuonna 2002, kesällä 2002 pidetyn YK:n kestävästä kehityksestä huippukokouksen alla. Kummassakin vaiheessa on tehty tärkeitä päätöksiä ja toteutettu merkittäviä toimia tehtyjen sitoumusten

täyttämiseksi. Tästä kaikesta huolimatta ei edistymistä ole tapahtunut riittävästi, kestävämmät kehityssuuntaukset eivät ole alkaneet heikentyä ja kansainväliset haasteet ovat jatkuvasti mittavat.

Nyt kun uuden komission toimikausi on alkanut ja uusi Euroopan parlamentti on aloittanut työnsä, on oikea hetki arvioida edistymistä ja nopeuttaa muutosta.

Tähän työhön on jo ryhdytty. Ehdottamalla unionille strategisia tavoitteita seuraavaksi viisivuotiskaudeksi komissio on vahvistanut uudelleen sitoutumisensa kestäväan kehitykseen. Lissabonin strategian väliarvioinnin yhteydessä se on vastikään ehdottanut kasvu- ja työllisyysstrategiaksemme Lissabonin strategian uusittua toimintaohjelmaa, jonka yhteydessä voisimme käyttää talouden dynaamisuutta lisääviä voimia myös laajempien sosiaalisten ja ympäristöä koskevien tavoitteiden ajamiseen. Näin Lissabonin strategia on edelleen olennaisen tärkeässä asemassa pyrittäessä toteuttamaan perustamissopimuksessa vahvistettua kestäväan kehityksen yleistä tavoitetta eli parantamaan nykyisen sukupolven ja tulevien sukupolvien hyvinvointia ja elinoloja kestäväällä tavalla. Komissio vahvisti väliarvioinnissaan, että *”sekä Lissabonin strategia että kestäväan kehityksen strategia edistävät tämän tavoitteen saavuttamista. Toisiaan vahvistavina ne kohdennetaan toisiaan täydentäviin toimiin, ne käyttävät eri välineitä ja tuottavat tuloksia eri aikajaksoilla.”*

Tarkistetun Lissabonin strategian lisäksi komissio esitteli tänään myös ajan tasalle saatetun EU:n sosiaalisen toimintaohjelman. Siinä vahvistetaan poliittiset toimintaperiaatteet, joiden tavoitteena on parantaa yhteenkuuluvuutta Euroopassa ja kehittää edelleen sosiaalista malliamme kestäväan kehityksen vastaisten suuntausten kääntämiseksi. Tällä tavoin myös sosiaalinen toimintaohjelmamme edistää kestäväan kehitystä.

Tämä tiedonanto on ensimmäinen vaihe kestäväan kehityksen tarkistuksessa, joka komission on tarkoitus toteuttaa vuoden 2005 aikana. Asiakirjassa esitetään ensimmäinen arviointi vuoden 2001 jälkeen tapahtuneesta edistymisestä ja hahmotellaan suuntaviivat tulevaa varten. Ne voivat ohjata kestäväan kehityksen strategian uudelleentarkastelua, jonka tulokset on tarkoitus esitellä Euroopan parlamentille ja neuvostolle myöhemmin tänä vuonna annettavassa erillisessä tiedonannossa. Tämän tiedonannon pohjana on kuluneen vuoden aikana käyty keskustelu, johon sisältyvät myös Euroopan talous- ja sosiaalikomitean viime huhtikuussa antama lausunto ja komission viime lokakuussa käynnistämän julkisen kuulemismenettelyn tulokset ¹².

Euroopan unionilla on tulevaisuudestaan laaja ja kauaskantoinen visio. Uskomme dynaamisen eurooppalaisen mallimme kestävyteen ja mallin perusarvoihin. Pidämme huolen siitä, että niin nykyisen sukupolven kuin tulevienkin sukupolvien tarpeet voidaan tyydyttää. Tämä on perustavoite unionin kaikissa politiikoissa. Kestävä kehitys edellyttää välittömiä toimia. Euroopan unionilla on kykyä, luovuutta ja valtuudet viedä läpi tarvittavat muutokset. Eurooppalaiset ja muun maailman kansalaiset voivat luottaa siihen, että unioni haluaa turvata kestäväan tulevaisuuden kaikille.

¹² Tarkemmat yhteenvedot esitetään komission valmisteluasiakirjan osissa 1 ja 2, SEK(2005) 225. Kuulemismenettelyn tuloksia käsittelevään komission kertomukseen voi lähiaikoina tutustua osoitteessa: http://europa.eu.int/comm/sustainable/pages/review_en.htm

Osa I: Kestävä kehitys - mitä on vaakalaudalla?

1. JOHDANTO

Kestävä kehitys - oman sukupolvemme tarpeiden tyydyttäminen vaarantamatta tulevien sukupolvien mahdollisuuksia tyydyttää omat tarpeensa - on Euroopan unionista tehdyn sopimuksen¹³ ja Euroopan perustuslain mukainen perustavoite. Kyseessä on unionin kaikkien politiikkojen, toimien ja strategioiden taustalla vaikuttava kokonaisvaltainen periaate, ja se edellyttää talous-, ympäristö- ja sosiaalipolitiikan laatimista ja täytäntöönpanoa sillä tavoin, että politiikat tukevat toisiaan.

Yhä globalisoituneemmassa maailmassa tarvitaan selkeää poliittista johtajuutta edistämään **dynaamista eurooppalaista mallia** sekä meidän päiviämme että tulevaisuutta varten. Komissio on vakaasti sitoutunut kestäväan kehitykseen ja haluaa luoda rakentavan ohjelman muutoksen aikaansaamiseksi. Tulevaisuutemme Euroopassa ja koko maailmassa edellyttää pitkän tähtäimen visiota ja toimia monilla eri politiikan aloilla. Komissio on vakuuttunut siitä, että vain lisäämällä vaurautta, solidaarisuutta ja turvallisuutta voimme parantaa sekä oman sukupolvemme että tulevien sukupolvien elämänlaatua. Tarvitsemme lisää työpaikkoja ja enemmän kasvua sekä puhtaamman ja terveellisemmän ympäristön. Tarvitsemme yhteiskunnan, jossa yhteenkuuluvuus on nykyistä suurempi ja jossa vauraus ja mahdollisuudet ovat yhtäläiset koko Euroopan unionissa ja sen ulkopuolellakin. Tarvitsemme lisää innovointia, tutkimusta ja koulutusta. Meidän on kannettava vastuamme ja täytettävä sitouksemme globaalilla tasolla. Tulevan vaurautemme ja elämänlaatumme ratkaisee se, pystymmekö muuttamaan tuotanto- ja kulutustapojamme ja katkaisemaan taloudellisen kasvun ja ympäristön heikkenemisen välisen yhteyden ja haluammeko tämän tehdä.

Näihin kysymyksiin liittyviä toimia ei voida odottaa yksin unionilta. Kestävä kehitys on maailmanlaajuinen haaste. Sen vuoksi Euroopalta edellytetään kahdenlaista johtamista, sisäistä ja ulkoista. Tämä edellyttää kokonaisvaltaista lähestymistapaa ja ilmentää sitä, että globalisaation edetessä ja asioiden keskinäisen riippuvuuden kasvaessa EU voi päästä parhaaseen tulokseen tärkeimmillä sisäisillä toiminta-aloillaan vain, jos se samaan aikaan onnistuu myös kansainvälisellä tasolla. On myös ratkaisevan tärkeää, että EU kykenee ottamaan globaalit sitoumuksensa huomioon kaikissa politiikoissaan, mikäli se haluaa muuttaa sanat teoiksi ja säilyttää näin uskottavuutensa johtavana toimijana maailmassa kestäväan kehityksen alalla.

Vaikka nykyisen komission toimikausi päättyykin vuoden 2009 lopussa, komissiolla on selkeä velvoite katsoa politiikan laadinnassaan tämän ajankohdan jälkeiseen aikaan. Jos tavoitteet halutaan saavuttaa, ei voida enää odottaa huomiseen. On toimittava nyt. Pitkän tähtäimen vision toteuttaminen edellyttää kehitystä pitkällä aikavälillä ohjaavia konkreettisia tavoitteita sekä mekanismeja, joiden avulla tavoitteet voidaan saavuttaa. Uusi komissio on jo vahvistanut vaurautta, solidaarisuutta ja turvallisuutta koskevien keskeisten strategisten tavoitteidensa merkityksellisyyden kestäväälle kehitykselle¹⁴.

¹³ Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artikla.

¹⁴ KOM(2005) 12, 26.1.2005: *Strategic objectives 2005–2009 - Europe 2010: A partnership for European Renewal: Prosperity, Solidarity and Security* (suomenkielistä toisintoa ei saatavilla).

Ensimmäisen kerran EU ilmaisi sitoutumisensa kestäväan kehitykseen kesäkuussa 2001. Tuolloin **Göteborgissa** kokoontunut Eurooppa-neuvosto hyväksyi EU:n kestävan kehityksen strategian komission tiedonannon pohjalta. Vuonna 2002 komissio antoi toisen, kestävan kehityksen ulkoista ulottuvuutta käsittelevän tiedonannon¹⁵, jonka Eurooppa-neuvosto hyväksyi **Barcelonassa**. Yhdessä nämä tekstit muodostavat perustan kattavalle EU:n kestävan kehityksen strategialle. Komissio on sitoutunut tarkastelemaan strategiaa uudelleen jokaisen uuden komission toimikauden alussa. Tämä on tarkoitus tehdä vuoden 2005 aikana viimeksi kuluneiden neljän vuoden aikana kertyneiden kokemusten pohjalta.

Tarkistetussa kestävan kehityksen strategiassa on sovellettava nykyistä laaja-alaisempaa tarkastelutapaa ja kohdistaa huomiota erityisesti taloudellisiin rakennemuutoksiin, joita siirtyminen kestävämpiin tuotanto- ja kulutustapoihin edellyttää, ja kestävan kehityksen vastaisiin suuntauksiin. Poliitiikan teon uutta lähestymistapaa vahvistamalla tarkistettu strategia korostaa edelleen kolmitahoista luonnetta ja varmistaa ulkoisten näkökohtien niveltämisen kestäväan kehitykseen ja samalla niiden painoarvon vahvistamisen. Siinä toistetaan myös vuosien 2007–2013 rahoitusnäkyviä koskevassa ehdotuksessa tehty sitoumus, jonka mukaan kestävä kehitys on yksi EU:n politiikkoja ohjaava periaate.

2. EUROOPAN UNIONIN LÄHESTYMISTAPA KESTÄVÄAN KEHITYKSEEN

Kestävan kehityksen strategia rakentuu seuraavasti:

Ensimmäiseksi esitetään **laaja näkemys siitä, mitä kestävä kehitys on**. Strategian perussanoman mukaan on välttämätöntä, että kestävan kehityksen taloudellinen, sosiaalinen ja ympäristöä koskeva ulottuvuus etenevät rinnakkain ja toisiaan täydentäen: ”*Kestävä kehitys tarjoaa Euroopan unionille positiivisen pitkän aikavälin vision yhteiskunnasta, joka on entistä vauraampi ja oikeudenmukaisempi ja jossa voidaan nauttia puhtaammasta, turvallisemmasta ja terveemmästä ympäristöstä – toisin sanoen yhteiskunnasta, jossa sekä oma sukupolvemme että lapsemme ja lapsenlapsemme voivat nauttia korkeasta elämänlaadusta.*”¹⁶. Näiden kestävan kehityksen kolmen ulottuvuuden merkityksen ja niiden keskinäisten suhteiden ymmärtäminen on ratkaisevan tärkeää.

Toisessa osassa, jota on sanottu strategian kunnianhimoisimmaksi, tavoitteena on **parantaa politiikan laadintaa**, ja lisätä tähän aiheeseen liittyvän politiikan johdonmukaisuutta ja saada ihmiset tietoisiksi mahdollisista kompromisseista ristiriitaisten tavoitteiden välillä, jotta poliittiset päätökset voitaisiin tehdä riittävällä perehtyneisyydellä. Tämä tarkoittaa, että päätösten kaikki vaikutukset, myös toimimatta jättämisestä aiheutuvat, analysoidaan huolellisesti mieluiten ennakoarvioinnilla, ja markkinoille annetaan oikeat signaalit asettamalla hintataso kohdalleen. Lisäksi EU:n päätöksentekijöiden on otettava huomioon maailmanlaajuinen asiayhteys ja pyrittävä aktiivisesti johdonmukaisuuteen sisä- ja ulkopoliitiikan kesken. Panostus kestävan kehityksen edellyttämiä muutoksia tukevaan tutkimukseen ja teknologiaan on myös tärkeää. Poliitiikkaan sovellettavassa uudessa lähestymistavassa korostuu tehokkaamman viestinnän ja kansalaisten ja yritysten aktiivisuuden merkitys.

¹⁵ KOM(2002) 82, 13.2.2002: *Kestäväan kehitykseen tähtäävä maailmanlaajuinen yhteistyö*.

¹⁶ KOM(2001) 264. *Kestävä kehitys Euroopassa paremman maailman vuoksi: Kestävä kehitystä koskeva Euroopan unionin strategia*, s. 2.

Kolmanneksi strategiassa paneudutaan tiettyihin **kehityssuuntauksiin, jotka selvästikään eivät ole kestäviä**. Ne liittyvät ilmastonmuutokseen ja energian käyttöön, kansanterveyden uuhin, köyhyyteen ja sosiaaliseen syrjäytymiseen, väestön ikääntymiseen, luonnonvarojen hallintaan sekä maan käyttöön ja liikenteeseen.

Strategian globaali ulottuvuus ulotetaan koskemaan joitakin kansainvälisiä tavoitteita ja siinä keskitytään ensisijaisiin tavoitteisiin, jotka EU määritteli kestävä kehityksen huippukokouksen yhteydessä. Niitä ovat globalisaation hallinta, kestävä kehityksen mukainen kauppa, köyhyyden vastustaminen, sosiaalinen kehitys, luonnon- ja ympäristövarojen kestävä hoito, Euroopan unionin politiikkojen johdonmukaisuuden parantaminen, parempi hallintotapa kaikilla tasoilla ja kestävä kehityksen rahoittaminen.

3. MIKSI UDELLEENTARKASTELU?

Komissio on jo sitoutunut tarkastelemaan strategiaa uudelleen aina uuden komission toimikauden alkaessa. Eurooppa-neuvosto on ilmaissut tälle hyväksyvän suhtautumisensa, viimeksi kesä- ja marraskuussa 2004. Lisäksi tietyt seikat korostavat tarkastelun tarpeellisuutta tässä vaiheessa:

- kestäväkehityksen kehityssuuntausten voimistuminen, kuten luonnonvaroihin, biologiseen monimuotoisuuteen ja ilmastoon kohdistuva kasvava paine sekä jatkuva eriarvoisuus ja köyhyys ja yhä suuremmat väestön ikääntymisestä johtuvat sosiaaliset haasteet;
- Euroopan heikko taloudellinen tulos yhdessä jatkuvasti etenevästä globalisaatiosta ja vasta teollistuneiden maiden (mm. Kiinan, Intian ja Brasilian) mukaantulosta aiheutuvien kilpailupaineiden kanssa on merkki taloudellisen kilpailun kiristymisestä ja mahdollisista kansallisissa tuotantorakenteissa ilmenevistä muutoksista, jotka vaikuttavat kestävä kehitykseen maailmanlaajuisesti;
- kaikkien sellaisten uusien kansainvälisten sitoumusten ja neuvottelujen, jotka periaatteessa voivat edistää kestävä kehitystä, täytäntöönpanoa koskevien toimien lisääminen (esim. WTO:n Dohan kehitysohjelma, Johannesburgin kestävä kehityksen huippukokouksessa sovittu täytäntöönpanosuunnitelma, Monterreysssä kehitysrahoituksen osalta tehdyt sitoumukset ja kehityksen vuosituhattavoitteet);
- uudet turvallisuusuhat, kuten terrorismi (terrori-iskut 11. syyskuuta 2001 ja 11. maaliskuuta 2004), luonnonkatastrofit (tulvat) ja terveyteen kohdistuvat uhat (esim. SARS) ovat syventäneet tietoisuutta haavoittuvaisuudestamme. Lisäksi tarve järjestäytyneen rikollisuuden, korruption ja rasmin vastaisiin toimiin tiedostetaan yhä selvemmin;
- strategian uudelleentarkastelussa olisi myös otettava huomioon Euroopan unionin laajentuminen 25 jäsenvaltiota kattavaksi, kansalliset kestävä kehityksen strategiat, jollainen on laadittu useimmissa jäsenvaltioissa, sekä paikallis- ja alueviranomaisten osallistumisen lisääminen.

4. EDISTYMISEN ARVIOINTIA

Vaikka strategian täytäntöönpanossa on edistytty jonkin verran eikä tuloksia toisaalta voida odottaakaan välittömästi, on selvää, että tehtävää on vielä paljon. On vain vähän merkkejä

siitä, että useimmat kestäväan kehitykseen vaikuttavat uhat olisivat heikentyneet. Ne edellyttävät pikaista ja keskeytymätöntä toimintaa. Edistymistä selostetaan yksityiskohtaisemmin komission valmisteluasiakirjassa¹⁷, mutta tässä yhteydessä voidaan ottaa esille joitakin tärkeitä näkökohtia.

- **Politiikan tekotapaa muutetaan.** Vuodesta 2001 lähtien politiikkaa on laadittu uudella tavalla pyrkien lisäämään johdonmukaisuutta eri politiikkojen välillä ja luomaan hyvät edellytykset kestäväan kehityksen tukemiselle.

Johdonmukaisempi politiikka

Yhtenä keskeisenä tavoitteena on tiettyjen perussopimukseen sisältyvien horisontaalisten periaatteiden sisällyttäminen EU:n kaikkiin politiikkoihin. Yksi esimerkki tällaisesta EU:n toiminnasta on nk. Cardiffin prosessi, jossa edistetään ympäristönäkökohtien niveltämistä eri alojen politiikkaan. Ensimmäinen Cardiffin prosessin arviointi vuonna 2004 osoitti kuitenkin, että edistyminen on toistaiseksi ollut vähäistä.

Yhtenä politiikan johdonmukaisuutta parantavana keinona komissiossa otettiin vuonna 2003 käyttöön uusi vaikutustenarvioinnin menetelmä. Tarkoituksena on arvioida kokonaisvaltaisesti tärkeiden politiikkaa koskevien ehdotusten taloudellisia, ympäristöä koskevia ja sosiaalisia vaikutuksia ja tuoda keskenään kilpailevien tavoitteiden välillä vallitsevat kompromissiratkaisut selvemmin esille. Tähän mennessä komissio on tehnyt eri politiikan aloilla yli 50 vaikutustenarviointia, joiden aiheet ulottuvat jälleenvakuutusdirektiivistä sokerin yhteistä markkinajärjestelyä koskevan politiikan suuntaviivoihin ja Natura 2000 -ohjelman rahoitukseen. Ulkoisten toimien osalta vaikutustenarvioinnit on aloitettu kaikkien tärkeimpien kauppaneuvottelujen yhteydessä.

Avoimen koordinoitimenetelmän kehittäminen

Avoin koordinoitimenetelmä voi olla tehokas keino edistää hyviä käytäntöjä, lisätä sidosryhmien osallistumista ja painostaa jäsenvaltioita omaksumaan strategisempi ja kokonaisvaltaisempi lähestymistapa ja toteuttamaan tuloksellisempaa politiikkaa. Sosiaalisen osallisuuden ja eläkkeiden osalta komissio ja jäsenvaltiot ovat esimerkiksi sopineet yhteisistä tavoitteista ja indikaattoreista. Useimmat jäsenvaltiot ovat asettaneet köyhyyden vähentämistä ja sosiaalista syrjäytymistä koskevia määrällisiä tavoitteita.

Oikeat hinnat ja kannustimet

Kaikki toimet, joilla pyritään varmistamaan, että markkinahinnat kuvastavat taloudellisesta toiminnasta yhteiskunnalle aiheutuvia todellisia kustannuksia, edistävät muutoksia tuotanto- ja kulutustavoissa. Tässä yhteydessä perinteisiä sääntelytoimia voidaan täydentää tehokkaasti markkinaehtoisilla välineillä, esimerkiksi ympäristöön liittyvillä veroilla, päästökauppaohjelmilla ja tuilla. Näissä asioissa on viime vuosina EU:n tasolla edistytty, mutta päätöksenteko on edelleen joskus vaikeaa, etenkin verotukseen liittyvissä kysymyksissä, joissa päätökset edellyttävät neuvoston yksimielistä kantaa. Esimerkkejä markkinaehtoisten välineiden soveltamisesta EU:ssa ovat vuoden 2003 energiaverodirektiivi, jolla yhteisön vähimmäisverokantajärjestelmä ulotetaan koskemaan kivennäisöljyjen lisäksi myös muita energiatuotteita, sekä koko EU:n kattava kasvihuonekaasujen

¹⁷ SEK(2005) 225.

päästökauppajärjestelmä, jonka avulla vuodesta 2005 alkaen pyritään saavuttamaan Kiotossa asetetut päästöjen vähentämistavoitteet.

Panostus tieteelliseen tutkimukseen ja teknologiaan

Tiedon lisääminen ja teknologinen edistys ovat ratkaisevan tärkeitä, kun pyritään saavuttamaan tasapaino taloudellisen kasvun ja sosiaalisen ja ympäristöä koskevan kestävä kehityksen välillä. Yhtäältä laatua ja suorituskykyä parantavien ja toisaalta energiankäytön ja jätteiden käsittelyn optimointia ja turvallisuutta parantavien innovaatioiden avulla voidaan luoda monenlaista synergiaa. Energian hyötysuhteen puolesta paremmat koneet kuluttavat esimerkiksi vähemmän luonnonvaroja ja tuottavat vähemmän päästöjä. Investoiminen uuteen teknologiaan luo myös työpaikkoja ja lisää kasvua. EU:n toimintaan tällä alalla kuuluvat kestävä kehitystä koskevat tutkimuksen ja teknologian kehittämisen kuudennen puiteohjelman toimet. Ympäristöteknologian toimintasuunnitelma tukee teknologiayhteisöjä vety- ja polttokennoteknologian, aurinkosähkön, kestävä kemian, vesihuollon ja puhtaanapidon aloilla. EU kannustaa myös sellaisten teknologioiden käyttöön, joilla on vaikutusta sosiaalisiin järjestelmiimme, esimerkiksi terveydenhuollon järjestelmiin¹⁸.

Tiedottaminen sekä kansalaisten ja yritysten aktivoiminen

Kansalaisyhteiskunnalla ja yksityisellä sektorilla on kestävä kehityksen kannalta tärkeä asema. EU:n tasolla on tehty useita aloitteita, joilla pyritään lisäämään näiden ryhmien aktiivista panosta, parantamaan kuulemismenettelyjä ja lisäämään sidosryhmien osallistumista työhön. Komissio on muun muassa hyväksynyt osapuolten kuulemisissa sovellettavat vähimmäisvaatimukset, parantanut tiedottamista ympäristöalan päätöksenteosta ja saanut entistä useammat tahot mukaan päätöksentekoon. Se on myös tehnyt useita aloitteita yritysten sosiaalisen vastuun lisäämiseksi.

- Kestävän kehityksen vastaiset suuntaukset

Ilmastonmuutos ja puhtaat energiamuodot

Viimeksi kuluneiden sadan vuoden aikana lämpötila on noussut Euroopassa nopeammin kuin maailmassa keskimäärin (0,95°C/0,7°C), jäätiköt vetäytyvät merkittävästi ja äärimmäiset sääilmiöt, kuten kuivuudet, lämpöaallot ja tulvat, ovat lisääntyneet¹⁹. Maapallon lämpötilan pitäminen alhaisempana kuin lämpötila, jolla nykyistä vaarallisempi ilmastonmuutos olisi todennäköinen, edellyttää kasvihuonekaasupäästöjen suuria vähennyksiä maailmanlaajuisesti. Joidenkin arvioiden mukaan vuonna 2002 äärimmäiset ilmiöt aiheuttivat 25 miljardin euron tappiot²⁰. Luotettava energiansaanti kohtuuhintaan on pikemminkin poikkeus kuin sääntö kehitysmaissa, joissa yli kaksi miljardia ihmistä käyttää biomassaa (puuta, jätteitä jne.) ensisijaisena energianlähteenään ja 1,6 miljardia ihmistä on vailla sähköä.

Euroopan ilmastonmuutosohjelma (ECCP) on ollut keskeinen väline ilmastonmuutoksen torjumiseksi toteutetussa toiminnassa Euroopassa. Siihen kuuluvat energia-alan keskeiset aloitteet sekä hiljattain käyttöön otettu koko EU:n kattava kasvihuonekaasujen päästökauppajärjestelmä, jonka toiminta alkoi 1. tammikuuta 2005. Lisäksi EU tukee joitakin

¹⁸ Katso esim. hiljattain hyväksytty *eHealth - parempaa terveydenhuoltoa Euroopan kansalaisille: Eurooppalaista sähköisen terveydenhuollon aluetta koskeva toimintasuunnitelma*, KOM (2004) 356.

¹⁹ EEA report *Impacts of Europe's changing climate*, elokuu 2004 (suomenkielistä toisintoa ei saatavilla).

²⁰ Munich Re, Geo risk research department, tammikuu 2004.

ilmastonmuutoksen hallitsemiseksi toteutettavia toimia aluekehitysrahastojensa kautta. Vaikka tuoreimmat käytettävissä olevat tiedot osoittavatkin, että kasvihuonekaasujen päästöt olivat vähentyneet 15 jäsenmaan Euroopan unionissa vuoteen 2002 mennessä 2,9 prosenttia vuoden 1990 tasosta, on vielä paljon matkaa Kioton pöytäkirjassa esitettyyn tavoitteeseen, jonka mukaan päästöjä olisi vähennettävä vuosien 2008–2012 aikana 8 prosenttia vuoden 1990 tasosta. Kansainvälisellä tasolla EU on edennyt pisimmälle Kioton sopimuksen ratifiointissa ja Johannesburgin kestävän kehityksen huippukokouksessa vuonna 2002 annettujen sitoumusten täyttämässä. Tältä osin EU on pyrkinyt Johannesburgin uusiutuvan energian koalition kautta lisäämään uusiutuvien energiamuotojen käyttöä maailmanlaajuisesti. EU:n energia-aloite kytkeytyy kestävän kehityksen huippukokoukseen, ja sillä pyritään parantamaan mahdollisuuksia riittävien, kestävien ja kohtuuhintaisten energiapalvelujen saantiin maaseudulla ja kaupunkialueilla.

Uudella energiatehokkuusaloitteella EU uudistaa sitoumuksensa todelliseen edistymiseen tällä alalla.

Kansanterveys

EU:ssa kansanterveyteen kohdistuvat uhat ovat kasvaneet edelleen vuodesta 2001. Elintapoihin liittyvät krooniset sairaudet yleistyvät nopeasti koko maailmassa, erityisesti lihavuuden osalta kehitys on hälyttävää (useimmissa EU-maissa se yleistyi viimeisten 10 vuoden aikana 10–40 prosenttia). HI-virus-/aids-tartunnan saaneita on nyt enemmän kuin koskaan aikaisemmin (39,4 miljoonaa), ja Euroopassa on viime aikoina raportoitu yli kaksinkertainen määrä HI-virustartuntoja vuoteen 1996 verrattuna. Kontaktien ja liikkuvuuden lisääntyminen kaikkialla maailmassa on lisännyt tartuntatautien, kuten lintuinfluenssan ja SARSin, aiheuttamien terveysuhkien vaikutuksia. Uusi ilmiö on myös bioterrorismi. Kehitysmaissa viimeaikainen edistyminen terveyden ja kehityksen aloilla on pysähtynyt ja merkittävien tartuntatautien leviäminen on vakava uhka maiden tulevaisuudelle. Maailman terveysjärjestön (WHO) arvion mukaan epäterveellinen ympäristö on syynä yli viiden miljoonan lapsen kuolemaan vuosittain maailmassa.

Esimerkkejä vuoden 2001 jälkeen toteutetuista toimenpiteistä ovat antibioottiresistenssiä koskevan genomitutkimuksen rahoittaminen, tartuntatauteja koskevien EU:n yhteisten valvonta- ja ennakkovaroitusjärjestelmien perustaminen, kemikaalialan uutta puitelainsäädäntöä koskevan ehdotuksen hyväksyminen, eurooppalainen ympäristöä ja terveyttä koskeva toimintasuunnitelma 2004–2010 sekä Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen ja tautien ehkäisy- ja valvonnan eurooppalaisen keskuksen (*European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC)*) perustaminen.

Kansainvälisellä tasolla EU on lisännyt huomattavasti HI-viruksen/aidsin, tuberkuloosin ja malarian kaltaisten tautien hallitsemiseksi toteutettavien toimien rahoitusta. Lisäksi on tuettu välttämättömien farmaseuttisten tuotteiden hintojen alentamista kehitysmaissa.

Köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen

Köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen ovat kasvava ongelma. EU:n alueella köyhyysriski koskee noin 15:tä prosenttia väestöstä. Tilanne on erityisen huolestuttava muutamissa uusissa jääsenvaltioissa. Muita huolta herättäviä kehityssuuntauksia ovat köyhyyden ja syrjäytyneisyyden siirtyminen sukupolvelta toiselle ja tiettyjen väestöryhmien (esim. työttömät, yksinhuoltajat, vammaiset, etniset vähemmistöt) suhteettoman vaikea tilanne.

Maailmanlaajuisesti 2,8 miljardia maailman kuudesta miljardista ihmisestä elää alle kahdella eurolla päivässä.

EU:n jäsenvaltiot ovat sopineet koordinoivansa köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseen tähtäävää politiikkaansa asettamalla yhteisiä tavoitteita, laatimalla kansallisia toimintaohjelmia ja arvioimalla niiden etenemistä yhteisten indikaattorien avulla. Euroopan komissio tukee tätä koordinointia. Myös EU:n aluepolitiikan yhteydessä annettava rahoitus edistää tätä päämäärää esimerkiksi koulutusta ja paikallistason työllisyyttä tukemalla.

Ongelman käsittelemiseksi maailmanlaajuisesti EU:n kehitysyhteistyöpolitiikan pääasialliseksi tavoitteeksi on vahvistettu köyhyyden huomattava vähentäminen ja lopulta sen hävittäminen kokonaan. Erilaisia toimia on toteutettu Dohan, Monterreyn ja Johannesburgin huippukokouksissa perustetun köyhyyden hävittämiseen ja kestäväan kehitykseen tähtäävän uuden maailmanlaajuisen kumppanuuden yhteydessä.

Väestön ikääntyminen

Väestönkasvun ennakoitaan olevan EU:n alueella pysähtymässä ja tulevaisuudessa yhä vähälukuisempi ja ikääntyvä työikäinen väestö joutuu huolehtimaan yhä suuremmasta vanhusväestöstä. Vanhushuoltosuhteen ennustetaan kasvavan vuoden 2004 tasosta eli 24 prosentista 47 prosenttiin vuonna 2050.

Vaikka yhä korkeampi eliniänodote onkin huomattava saavutus, Euroopan väestön ikääntyminen synnyttää kestäväan kehitykseen vaikuttavia ongelmia, jotka on ratkaistava. Muuttoliike tai syntyvyyden nopea kasvu eivät voi estää sitä, että ikääntyneiden osuus koko väestöstä kasvaa jyrkästi kahden seuraavan vuosikymmenen aikana.

Komissio työskentelee yhdessä jäsenvaltioiden kanssa nykyaikaistaakseen sosiaalisen suojelun järjestelmiä tavoitteena niiden rahoituksen kestävyys ja riittävyys sosiaaliselta kannalta. Toimenpiteet koskevat myös vanhempien työntekijöiden työssäoloajan pidentämistä. Eurooppa-neuvoston Barcelonassa vahvistaman tavoitteen mukaan vuonna 2010 työelämässä olisi edelleen 50 prosenttia 55–64 vuotiaista ja työmarkkinoilta poistumisikää nostettaisiin vuoteen 2010 mennessä viidellä vuodella. Terveystuon rahoituspuolen lisäksi järjestelmiä on kehitettävä, jotta ne suoriutuisivat ikääntyneiden henkilöiden määrän kasvun myötä lisääntyvästä kysynnästä. Erityisesti mahdollisuuksia terveydenhoitoon olisi parannettava. EU tukee alan organisoitua yhteistyötä ja hyvien käytäntöjen vaihtoa.

Luonnonvarojen hallinta

Koko maailmaa ajatellen nopea väestönkasvu merkitsee sitä, että vuoteen 2010 mennessä maapallolla on nykyiseen verrattuna 400 miljoonaa ihmistä enemmän, ja nämä elävät lähinnä kaupunkialueilla. Maailmassa, jossa keskinäinen riippuvuus on yhä suurempi, emme voi jatkuvasti tuottaa ja kuluttaa nykyisellä tavalla. Biologinen monimuotoisuus on uhattuna. Maailmassa 15 500 kasvi- ja eläinlajia on suuressa vaarassa kuolla sukupuuttoon. Viime vuosikymmenten kuluessa on hävinnyt käytännöllisesti katsoen kaikenlaisia ekosysteemejä ja lajeja (eläimiä, kasveja, metsiä, makean veden vesistöjä, tuottavaa maata jne.). Makeat vedet ovat yksi paineen alla oleva arvokas luonnonvara. Kaiken kaikkiaan maailmanlaajuinen vesipula vaarantaa henkiä, kestäväan kehityksen ja viime kädessä rauhan ja turvallisuuden.

Poliittisiin toimiin, joilla pyritään saavuttamaan EU:n tavoite pysäyttää biologisen monimuotoisuuden heikkeneminen vuoteen 2010 mennessä, kuuluu yhteisen maatalouspolitiikan ja yhteisen kalastuspolitiikan uudistus sekä Natura 2000 -verkoston luominen. Parhaillaan ollaan laatimassa tiedonantoa, joka käsittelee biologisen monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämistä vuoteen 2010 mennessä. Luonnonvarojen käytön tehostamiseen tähtääviä toimenpiteitä ovat muun muassa sähkö- ja elektroniikkalaiteromua koskeva EU:n direktiivi ja yhdenmukaisia tuotepolitiikkaa käsittelevät komission tiedonannot. Kaudella 2000–2006 Euroopan unioni käyttää myös runsaasti rakenne- ja koheesiorahastoista saatavia varoja ympäristöinfrastruktuureja ja teollisuus-, kaupunki- ja luontokohteiden kunnostamista ja ylläpitoa tukevien investointien yhteisrahoitukseen.

Kansainvälisiin hankkeisiin kuuluu muun muassa EU:n vesialoite (*Water for Life*) kestävän kehityksen huippukokouksen jatkotoimena. EU on lisäksi ottamassa johtavaa roolia biologista monimuotoisuutta koskevaan yleissopimukseen liittyvässä toiminnassa sekä työssä, jossa laaditaan kymmenvuotinen toimintakehys kestävään kulutukseen ja tuotantoon liittyville ohjelmille.

Maankäyttö ja liikenne

Huolimatta pyrkimyksestä katkaista liikenteen määrän ja BKT:n kasvun välinen kytkös, BKT:n kasvaessa liikenne kasvaa edelleen vielä nopeammin. Tästä kohdistuu vaikutuksia moniin seikkoihin, jotka vaihtelevat liikennemuutoksista ja ilman epäpuhtauksien aiheuttamista terveysongelmista lisääntyneisiin CO₂-päästöihin, jotka puolestaan vaikuttavat EU:n ilmastonmuutostavoitteisiin.

EU on pannut alulle joukon poliittisia aloitteita, joilla pyritään rajoittamaan tämän liikenteen kasvusuuntauksen kielteisiä vaikutuksia. Se kannustaa vaihtamaan maantiekuljetuksia vähemmän ympäristöä kuormittaviin vaihtoehtoihin, kuten ”puhtaisiin busseihin” ja laiva- ja rautatiekuljetuksiin. Komissio on myös ehdottanut, että jäsenvaltiot alkaisivat kysynnän hillitsemiseksi hinnoitella liikenneinfrastruktuurien palveluja niin, että liikennepalvelujen käyttäjien maksamat hinnat lopulta vastaisivat kaikkia yhteiskunnalle aiheutuneita kustannuksia (esim. euroinjettidirektiivi), mutta näin on tehty vielä hyvin rajoitetusti. EU:n lainsäädännön ja EU:n aloitteiden ansiosta on edistytty merkittävästi ajoneuvo- ja polttoaineteknologian suhteen, vaikkakin tuloksia heikentää liikennepalvelujen kysynnän ja liikenteen määrän kasvu. Lisäksi muun muassa EU:n rakennerahastoihin liittyvän Urban II -ohjelman ja tutkimuksen puiteohjelman yhteydessä on käynnissä toimia, joilla pyritään parantamaan kaupunkiympäristön ja maankäytön suunnittelua. Lisäksi komissio laatii parhaillaan kaupunkiympäristöä koskevaa temaattista strategiaa, joka on tarkoitus julkaista vuoden 2005 kuluessa.

Kestävän kehityksen ulkoiset näkökohdat

Edellä kuvattuihin kestävämmiin kehityssuuntauksiin puuttumisen lisäksi kestävä kehitys on edistetty maailmanlaajuisesti EU:n toimilla muun muassa seuraavilla aihealueilla:

Globalisaation hallinta

Globalisaatio on uusi asiayhteys, jossa kestävän kehityksen on tapahduttava. Vaikka globalisaatio voikin olla kestävä kehitys merkittävästi vauhdittava ilmiö, sillä saavutettavat hyödyt jakautuvat liian usein epätasaisesti maiden välillä ja niiden sisällä ja

sääntelemättömästä yhdentymisestä voi aiheutua kielteisiä vaikutuksia ympäristölle ja koko yhteiskunnalle.

EU toivoo, että globalisaatioon liittyviä kysymyksiä käsiteltäisiin WTO:ssa, kansainvälisissä rahoituslaitoksissa ja YK:n eri elimissä johdonmukaisella ja yhtenäisellä tavalla. Se haluaa myös vahvistaa keskeisiä elimiä, kuten Kansainvälistä työjärjestöä.

Parhaillaan WTO-neuvotteluissa käsiteltävällä Dohan kehitysohjelmalla on olennaisen tärkeä merkitys sille, että kehitysmaat saadaan liitettyä tuloksellisella ja tasavertaisella tavalla maailmantalouteen. Tässä yhteydessä EU on vuodesta 2002 asti pyrkinyt jatkuvasti tavoitteeseensa edistää kestävää kehitystä maailmanlaajuisesti kaikkien lukuisten neuvoteltavana olevien asioiden yhteydessä. Koska on tärkeää tukea kehitysmaiden pyrkimyksiä yhentyä maailmanlaajuisen kauppajärjestelmään, on EU:n kehitysyhteistyön yhdeksi painopisteeksi kehitetty kauppaan liittyvä apu, ja tämä ulottuvuus otetaan huomioon varojen kohdentamista koskevan päätöksenteon kaikilla tasoilla.

Kestävän kehityksen huippukokouksen jälkeen EU on edennyt kauppapolitiikkaa tukevien toimien toteuttamisessa myös Dohan kehitysohjelman soveltamisalan ulkopuolella; se on muun muassa jatkanut ponnistelujaan kestäväen kehityksen näkökulman sisällyttämiseksi merkittävässä määrin kaikkiin parhaillaan käytäviin ja tuleviin kahdenvälisiin ja alueellisiin neuvotteluihin.

Parempi hallintotapa maailmanlaajuisella tasolla

Hyvä hallintotapa ja demokratian tukeminen ovat keskeisen tärkeitä tekijöitä kehityksen vuosituhattavoitteiden saavuttamisen kannalta. YK:n vuosituhatjulistuksen mukaan kehitystä ja köyhyyden poistamista edistävän ympäristön luominen on sidoksissa muun muassa hyvään johtamiseen kunkin maan sisällä ja kansainvälisellä tasolla sekä rahoitus-, valuutta- ja kauppajärjestelmien avoimuuteen.

Komissio on tarkastellut institutionaalisten valmiuksien kehittämistä, hyvää hallintotapaa ja oikeusvaltioperiaatetta johtamista ja kehitystä käsittelevässä tiedonannossa korostaen erityisesti institutionaalisten valmiuksien kehittämistä ja hallintotapaa koskevaa vuoropuhelua eri maiden erilaisissa tilanteissa. Kestävän kehityksen näkökulma on myös pyritty sisällyttämään kaikkiin voimassa oleviin kansainvälisiin ja alueellisiin yhteistyösopimuksiin ja politiikan välineisiin. Kansainvälisen ohjauksen lujittaminen kestävää kehitystä tukevaksi on ollut perusajatuksena EU:n toimissa tuloksellisen monenvälisyyden kehittämiseksi.

- Kehitysrahoitus

Kehityksen vuosituhattavoitteiden saavuttaminen edellyttää riittävää rahoitusta. Julkisen kehitysavun määrä on kuitenkin vielä kaukana YK:n tavoitteesta, joka on 0,7 prosenttia BKTL:sta.

EU on vahvistanut osallistumisensa kehitysrahoitukseen kahdeksalla selvällä sitoumuksella, jotka Eurooppa-neuvosto hyväksyi Barcelonassa 14. maaliskuuta 2002. Viimeisimmissä seurantakertomuksissa olevien ennusteiden mukaan laajentuneen EU:n (25 jäsenvaltiota) antaman avun määrä ylittää kokonaisuudessaan vuoteen 2006 mennessä julkista kehitysapua koskevan välitavoitteen 0,39 prosenttia BKTL:sta ja on tuolloin 0,42 prosenttia BKTL:sta, mikä on arvion mukaan 38,5 miljardia euroa. Lisävaroja saatetaan käyttöön vuosina 2002–2006 yhteensä 19 miljardia euroa.

Osa II: Vastaaminen haasteisiin

5. SUUNTAVIIVAT TULEVALLE

Koska haasteet ovat pysyviä, ei riitä, että Eurooppa vastaa sitoumuksestaan kestäväen kehityksen edistämiseksi ja elämänlaadun parantamiseksi pitkällä aikavälillä, vaan sen on myös löydettävä tapoja tehdä se aiempaa tehokkaammin.

5.1. EU:n kestäväen kehityksen strategian peruseriaatteiden vahvistaminen

Kestäväen kehityksen käsitettä ja kestäväen kehityksen strategian ja Lissabonin strategian keskinäistä täydentävyyttä on selvennetty esipuheessa.

Lisäksi tarkistetussa strategiassa vahvistetaan kestäväen kehityksen **kolmitahoinen luonne** strategian kulmakivenä eli se, että kehitys voi toteutua vain, jos taloudellinen kasvu, sosiaalinen osallisuus ja ympäristönsuojelu etenevät rinnakkain niin Euroopassa kuin muuallakin maailmassa.

Uudelleentarkastelussa otetaan lisäksi huomioon se, **kuinka EU on toiminut maailmanlaajuisen kestäväen kehityksen edistämiseksi**, ensiksi tarkastelemalla strategiassa käsiteltyjä kuutta kestäväen kehityksen vastaista suuntausta ja toiseksi niveltämällä strategiaan ne EU:n ulkosuhteisiin liittyvät politiikat, joilla on vaikutusta kestäväen kehitykseen. Tällä tavoin EU sitoutuu entistä vahvemmin ottamaan johtavan aseman kestäväen kehityksen edistämässä maailmanlaajuisesti.

5.2. Poliitiikan teon uuden lähestymistavan vahvistaminen ja poliitiikan johdonmukaisuus

Tarkistetussa strategiassa käytetään poliitiikan teon uutta lähestymistapaa keskeisenä keinona saattaa kestävä kehitys EU:n päätöksenteon keskiöön. Tuleva EU:n kestäväen kehityksen strategia antaa erityisesti lisäpontta EU:n parempaa sääntelyä koskevalle suunnitelmalle muun muassa vaikutustenarvioinnin, osapuolten kuulemisen ja sääntelyn yksinkertaistamisen osalta.

Tämä merkitsee sitä, että kestävää ja kustannustehokasta poliitiikkaa tuetaan edelleen paremmalla sääntelyllä, jonka yhteydessä tehostetaan myös komission sisäisten ja ulkoisten poliitiikan alojen aloitteisiin sovellettavan **vaikutustenarviointia koskevan tasapainotetun mekanismin** käyttöä. Merkittävien kauppasopimusten yhteydessä arvioidaan edelleen niiden vaikutuksia kestäväen kehityksen kannalta. Vaikka välinettä onkin hiljattain parannettu ensimmäisten kokemusten huomioon ottamiseksi ²¹, mietitään edelleen jatkuvasti, kuinka sitä voitaisiin vielä parantaa etenkin kestäväen kehityksen taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristöä koskevien näkökohtien osalta. Tältä osin komissio aikoo myös kehittää sidosryhmien kuulemista EU:n poliitikoista. Lisäksi pyritään varmistamaan Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa tehdyn toimielinten välisen sopimuksen riittävä soveltaminen ²² (esim.

²¹ *Impact Assessment: Next Steps – in support of Competitiveness and Sustainable Development*, SEK(2004) 1377, 21.10.2004 (suomenkielistä toisintoa ei saatavilla).

²² *Toimielinten välinen sopimus paremmasta lainsäädännöstä*, EUVL C 321, 31.12.2003, s. 1.

Euroopan parlamentin ja neuvoston olisi sovellettava samoja periaatteita ja normeja, kun ne arvioivat komission ehdotuksiin tehtyjen aineellisten muutosten vaikutuksia).

Uuteen lähestymistapaan sisältyy myös **avoin koordinoitimenetelmä**, erityisesti sosiaalisen osallisuuden, työmarkkinoille pääsyn ja sosiaalisen suojelun aloilla, joilla kyseinen menetelmä on keskeisessä asemassa nykyaikaistettaessa sosiaalisen suojelun järjestelmiä.

Osana politiikan tekoon sovellettavaa uutta lähestymistapaa komissio aikoo edelleen tukea **markkinaehtoisten välineiden** käyttöä, jotta luonnonvarojen käytöstä ja sen ympäristövaikutuksista yhteiskunnalle aiheutuvat todelliset kustannukset saataisiin esille. Jäsenvaltioiden toivotaan esimerkiksi selvittävän, kuinka ne voisivat siirtää verotaakkaa työvoimalta ympäristövahinkojen aiheuttajille. Tarkistetussa strategiassa painotetaan myös yhä enemmän **tieteellisen tutkimuksen ja teknologian** merkitystä kestäväälle kehitykselle. Mahdollisia keinoja ekoinnovaatioiden edistämiseen ovat EU:n tutkimusohjelma, komission innovaatiopolitiikka ja julkinen hankintatoiminta. Ulkopuolisten kumppanien kanssa käytävää tietojenvaihtoa kestävästä tutkimuksesta, tieteestä ja teknologiasta on myös tarkoitus edistää.

5.3. Puuttuminen keskeisiin kestäväen kehityksen vastaisiin suuntauksiin edelleen painopisteenä; kehityssuuntausten välisten yhteyksien perusteellinen selvitys

Strategiassa keskitytään edelleen **tärkeimpiin kestäväen kehityksen vaarantaviin kehityssuuntauksiin**. Moniin näistä suuntauksista voidaan puuttua vain jatkuvalla pitkäaikaisella toiminnalla, joka johtaa merkittäviin yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin rakennemuutoksiin. Tämä ei kuitenkaan saisi olla syy luopua lyhyen aikavälin toiminnasta.

Tästä syystä uudelleentarkastelun yhteydessä **arvioidaan perusteellisesti nykyisessä strategiassa tarkastellut kestävämmät kehityssuuntaukset** tavoitteiden asettamiseksi ja toimien määrittelemiseksi tuleville vuosille. Painopistealoja olisi muutettava vuonna 2001 määritellyistä aloista niin, että ne vastaavat kansainvälisiä sitoumuksia, jotka EU on tehnyt kestäväen kehityksen huippukokouksessa ja YK:n kehitysrahoituskonferenssissa, sekä YK:n vuosituhattulistusta ja EU:ta sitovia muita asiaa koskevia monenvälisiä sopimuksia ja sitoumuksia. Lisäksi niissä olisi otettava huomioon kymmenen uuden jäsenvaltion liittyminen EU:hun – ja näköpiirissä oleva EU:n seuraava laajentuminen –, joka asettaa unionille uusia haasteita kestävämmien kehityssuuntausten osalta. Tältä osin uudelleentarkastelussa selvitetään myös mahdollisuutta lisätä strategiassa tarkasteltujen suuntausten joukkoon uusia tai tarkastelun ulkopuolella aikaisemmin olleita kehityssuuntauksia, muun muassa taloudellisesti kestävämmiä suuntauksia.

Tarkistetussa strategiassa kiinnitetään aiempaa enemmän huomiota **tiettyjen kestävämmien kehityssuuntausten keskinäisiin suhteisiin**. Pyrkimyksenä on maksimoida synergiaedut ja vähentää toisiinsa nähden ristiriidassa olevia tavoitteita. Esimerkiksi siirtymällä maantiekuljetuksista rautatiekuljetuksiin voidaan samanaikaisesti vähentää kasvihuonekaasujen päästöjä ja liikenneturhia. Toinen esimerkki on investoiminen perusteknologian muutokseen, joka voi johtaa samalla sekä kilpailukyvyyn että ympäristön laadun ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden paranemiseen.

5.4. Lopullisten tavoitteiden ja välitavoitteiden asettaminen

Vuoden 2001 strategiassa pyrkimyksenä oli määrittellä kunkin kestävämmän kehityssuuntauksen osalta tärkeimmät keskipitkän aikavälin tavoitteet ja niihin liittyvät

toimet. Tarkistetussa strategiassa vahvistetaan, että tarvitaan selkeämmät tavoitteet ja niihin liittyvät määräajat, jotta toiminta voitaisiin suunnata ensisijaisille aloille ja arvioida edistymistä määrällisesti.

Vaikka kehityssuuntaukset ovatkin pitkän aikavälin ongelmia, jotka vaativat pitkän aikavälin ratkaisuja, välitavoitteiden asettaminen ja edistymisen mittaaminen ovat ainoita tapoja varmistaa, että yhteiskunta on menossa oikeaan suuntaan. Pitkän aikavälin tavoitteiden asettaminen ei saa merkitä toiminnan lykkäämistä tuonnemmaksi.

Tämän vuoksi tarkistetussa strategiassa esitetään kuhunkin kestävämpään kehityssuuntaukseen liittyvät uudet ensisijaiset tavoitteet sekä välitavoitteet, joiden avulla EU voi seurata edistymistä. Toimintatavoitteet ja toimintasuunnitelmat määritellään asianomaisilla sisä- ja ulkopoliittikan aloilla, ja ne ovat myös politiikkaa koskevien aloitteiden, myös vuosituhattulistuksen ja Barcelonan ja Monterreyn huippukokousten yhteydessä sovittujen kansainvälisten sitoumusten, täytäntöönpanon ja seurannan pääasiallinen väline.

5.5. Tehokas seuranta

Göteborgissa tehty päätös seurata strategian edistymistä vuosittain kevään Eurooppa-neuvostossa ei ole tuottanut toivottua tulosta. Uudelleentarkastelun yhteydessä on tarkoitus kehittää tehokkaampi raportointijärjestelmä. Siinä keskeisenä on strategian tavoitteiden suhteen lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä saavutetun edistyksen tarkastelu yhdistelemällä ja yksinkertaistamalla mahdollisuuksien mukaan kertomuksia, joita kestävä kehityksen eri aihealueista on annettu. Lisäksi on tarkoitus selvittää instituutioiden vastuuta (erityisesti Eurooppa-neuvoston ja Euroopan parlamentin roolit).

Seuranta toteutetaan ensi sijassa komission kehittämien kestävä kehityksen indikaattorien avulla. Niiden perustana käytetään muun muassa eri alojen politiikkojen yhteydessä kehitettyjä indikaattoreita ja niitä yhdistelemällä muodostettuja rakenteellisia indikaattoreita, joilla on mitattu edistymistä Lissabonin uudistusohjelman tavoitteiden suhteen. Jatkossa on edelleen tarkoitus kehittää malleja ja ennusteita sekä kerätä tutkimustietoa seurannan tuloksellisuuden parantamiseksi.

5.6. Vastuiden selkeyttäminen ja julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön tehostaminen kaikilla tasoilla

Kaikilla tasoilla tarvitaan lisätoimia tietoisuuden lisäämiseksi ja asian osapuolten aktivoimiseksi mukaan toimintaan. On määriteltävä selkeästi, kuka mistäkin toimesta vastaa eri ajankohtina ja kuka vastaa kustannuksista. Tässä yhteydessä komissio selvittää, kuinka teollisuuden, ammattiliittojen, valtiosta riippumattomien järjestöjen ja kuluttajajärjestöjen kanssa voitaisiin solmia toimivia kumppanuuksia tavoitteena erityisesti pohtia, kuinka strategian uudelleentarkastelun yhteydessä yksilöityjä kestävämpiä kehityssuuntauksia voitaisiin hillitä.

Johdonmukaisuutta EU:ta koskevien, maailmanlaajuisten, kansallisten, alueellisten ja paikallisten toimien välillä pyritään parantamaan kestävä kehityksen edistämiseksi. Mahdollisia toimia ovat yhteisten painopisteiden määrittely kunkin ensisijaisen tavoitteen yhteydessä, oppimisprosessin käynnistäminen jäsenvaltioiden ja/tai alueiden kanssa ja järjestelmien luominen parhaista käytännöistä käytävää jatkuvaa tietojenvaihtoa varten.

Unionin on tuettava enemmän toimintaa muissa osissa maailmaa, sekä teollisuusmaissa, siirtymävaihetta elävissä maissa että kehitysmaissa. Komissio pyrkii kehittämään vuoropuhelua kestävän kehityksen tavoitteista EU:n ulkopuolella olevien kumppanien kanssa, erityisesti kolmansien maiden hallintoviranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan sekä globaaleihin kysymyksiin keskittyvien kansainvälisten järjestöjen ja valtiosta riippumattomien järjestöjen kanssa.

6. SEURAAVAT VAIHEET

Komissio pyytää Eurooppa-neuvostoa, neuvostoa, Euroopan parlamenttia, jäsenvaltioita, alueellisia viranomaisia ja kansalaisyhteiskunnan kaikkia osia esittämään huomautuksia strategiaa varten ehdotetuista suuntaviivoista. Ensimmäisen tilaisuuden keskustelulle tarjoaa sidosryhmien foorumi, jonka Euroopan talous- ja sosiaalikomitea järjestää 14. ja 15. huhtikuuta 2005. Sen jälkeen komissio esittelee myöhemmin tänä vuonna ehdotuksen tarkistetuksi unionin kestävän kehityksen strategiaksi.